

FINLANDS SVENSKA
BIBLIOTEKSFÖRENINGENS
MEDLEMSSTIDNING

Nr 2/2016

bibban

Finlands svenska
biblioteks dagar

22-23.9.2016 EKENÄS, RASEBORG

TEMA:

Yrkesroller

Innehåll 2/2016

I4 HUR BLIR MAN LÄSINSPIRATÖR?

TEMA: Yrkesroller

9 "Kompetenskraven får inte styra för mycket"	I3 På utbyte inom Nyland	I7 Program på Finlands svenska biblioteksdagar
II Hur ser du på bibliotekarierollen?	I5 Debatt: Barns läslust och vuxnas inspirationsarbete	I8 Välkommen till Raseborg och Ekenäs!
I2 Formell kompetens viktigt på Island	I6 Kolumn: Förändring drabbar – och öppnar för nytt	20 Föreläsare på biblioteksdagarna

Finlands svenska biblioteksdagar

22-23.9.2016 EKENÄS, RASEBORG

Finlands svenska biblioteksdagar närmar sig, kom ihåg att anmäla dig senast 31.8.2016! Läs mer om programmet, Ekenäs och föreläsarna på sidorna 17-20. Föreningens stadgeenliga höstmöte hålls på fredagen under biblioteksdagarna, läs mer på sid 29!

I7-20

4 FÖRSLAGET TILL NY BIBLIOTEKSLAG KLART

OM KOMPETENS OCH UTBILDNING MED KULTURRÅD
LEENA AALTONEN

9

I6 KOLUMN: FÖRÄNDRING DRABBAR – OCH ÖPPNAR FÖR NYTT

22 SARA JUNGERSTEN: SKRIVER FÖR ATT FÖRSTÅ

AKTUELLT.....	4-8
TEMA: Yrkesroller.....	9-20
Strategiarbete med transparenta metoder.....	21
Sara Jungersten: Skriver för att förstå.....	22
Unga skapade serier om Finland och Afghanistan.....	23
Barn drabbas när servicen minskar.....	24
Trotjänaren.....	25
rörelser @ jobbet.....	26
Lästips.....	28
Hälsningar från styrelsen.....	29
#bookfacefriday.....	31

LEENA REHNSTRÖM: DOCKORNA LÄRDE HENNE UPPTÄDA

23 UNGA SKAPADE SERIER OM FINLAND OCH AFGHANISTAN

28 BLI GUIDAD I LITTERATURENS JAKOBSTAD

”Ursäkta, men får jag störa”

Tänk dig att du går på en tillställning med människor du inte känner från förr och någon frågar dig vad du jobbar med. Personligen har jag erfarenhet av två scenarier. Antingen börjar personen ifråga diskutera böcker, vad hen har läst eller ännu hellre inte läst och skulle vilja läsa om det fanns tid men, och sedan kommer förklaringarna. Ett annat scenario är att personen i fråga blir lite obekvämt och gärna vill erkänna förseningsavgiftssynder eller varför valpen åt upp boken. Det som inte har hänt mig är att jag involveras i en intressant diskussion där jag utförligt får berätta vad jag gör i mitt jobb, hur det påverkar användarna och samtalspartnern visar mer och mer intresse för mitt jobb på bibliotek.

Varför är det så? Det är vårt eget fel får vi höra, främst av oss själva. Vi måste bli bättre på att marknadsföra vårt yrke, vårt kunnande, alla de positiva följder vårt dagliga jobb ger. Men hur gör vi mer än vi nu redan gör? Jag besökte Biblioteksdagarna i Västerås i maj och slogs igen av mångfalden av föreläsningar som handlade om allt från upphovsrätten, läsfrämjande, pedagogik, biblioteksdata, open access och normkritisk läsning. ”Måste vi kunna allt det här” suckade min reskamrat i ett skede. Att bibliotekaryrket är mångfasetterat vet vi och kanske det är här skon klämmer: Hur förklara vad du gör när du har ett yrke vars arbetsbeskrivning kunde täcka en A4:a.

Inte sällan när man sitter (eller står som de höj- och sänkbara borden nu ger möjlig-

het till) vid informationsdisken och tycker att man ser välkomnande och tillmötesgående ut får man ändå frågan ”Ursäkta, men får jag störa?”. Varför är det så? Såg jag ut som om jag inte vill betjäna, såg jag ut som om jag gjorde något annat jobb (gjorde jag det!) eller är det för att våra kunder, besökare, låntagare inte egentligen vet vad vårt jobb går ut på, att vi faktiskt är där för att de skall ”störa” oss?

Niklas Lindberg, avgående generalsekretärare för Svensk Biblioteksörening, talade i sin avskedsföreläsning under Biblioteksdagarna om hindrande åtgärder. Han menar att vi har skapat för många hindrande åtgärder istället för att se människan; reglerna och styrningen blir viktigare än meningen. Han uppmanade till lite civil olydnad: Ifrågasätt sådant som kan hindra människans tillgång till bibliotek.

Är det kanske här skon klämmer, att vi har skapat för många hindrande åtgärder genom åren för att försöka hålla ordning och reda i vårt arbete? Är det därför jag inte känner att jag är tillräckligt tillmötesgående, för att systemen och reglerna blivit viktigare än människans behov?

Erik Fichtelius berättade under Biblioteksdagarna att ett av de områden som engagerade biblioteksfolket mest under arbetet med Sveriges nya biblioteksstrategi var det egna yrket: Vad är vår roll, vilka är våra uppgifter, vad skall vi göra mer av och göra mindre av och varför förstår inte alla vårt viktiga jobb? Den diskussionen kanske aldrig kommer att kunna avslutas och

kanske inte heller ska avslutas men vi får all anledning att återkomma till den under Finlands svenska biblioteks dagar i Ekenäs i september.

Niklas Lindberg avslutade sitt anförande med att han hoppas på att lika naturligt som läkaren säger ”Jag räddar liv” skall vi säga ”Jag skapar demokrati”. Så nästa gång jag får frågan om vad jag jobbar med ska jag svara ”Jag skapar demokrati” så får vi se om det kanske utmynnar i mer livfulla diskussioner.

Karolina Zilliacus

Ordförande för FSBF

P.S. Om du har upplevt motsatsen till det som står i första stycket får du gärna höra av dig (ordforande@fsbf.fi).

Bibban

är Finlands svenska biblioteksöreningens medlemstidning, som utkommer tre gånger om året. Bibban publiceras även på www.fsbf.fi. Kontaktuppgifter till redaktionen och styrelsemedlemmarna finns på sid 30.

Chefredaktör

Malin Hollmén (bibban@fsbf.fi)

Redaktörer

Lisa Strömsholm

Mikaela Byskata-Ahlskog

Ansvarig utgivare

Karolina Zilliacus (ordf.)

ISSN 1459-5044

Layout Heidi Jylhä, Solid Media

Tryckeri Forsberg, Jakobstad

Annonser

Vill Du annonsera i Bibban?

Hör i så fall av dig till bibban@fsbf.fi.

Annonspriser:

Helsida (bakpärm) 350 €

helsida (inlaga) 300 €

halvsida 200 €, fjärdedelssida 150 €

Material

Material som skall publiceras i tidningen levereras enklast per e-post till bibban@fsbf.fi. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera text och bilder före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material

Medlemsavgift

Ordinarie medlem 25 €

Studerande, arbetslösa, pensionärer,

moderskaps- och vårdlediga 10 €

IBAN: FI1280001270200513

BIC: DABAFIHH

Referensnummer: 30 050 15

Betalarens namn bör vara samma som medlemmens.

Adressändringar

Meddelas per e-post till medlem@fsbf.fi

Webbplats www.fsbf.fi

Förslaget till ny bibliotekslag klart

■ Förslaget till en ny lag för de allmänna biblioteken blev klart i slutet av maj. Bakom förslaget står en arbetsgrupp som har tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet och den lämnade över förslaget till ministeriet den 17 maj.

Tanken är att den nya lagen ska träda i kraft den 1 januari 2017, men före det ska det finnas tid för att ge och behandla utlåtanden om lagen.

Enligt förslaget ska undervisnings- och kulturministeriet ansvara för den nationella bibliotekspolitiken för de allmänna biblioteken samt för utvecklingen av den. Kommunen ska ordna verksamheten vid de allmänna biblioteken. Det allmänna biblioteket ska fortfarande utgöra bas-

och närservice.

Uppgifterna för centralbiblioteket ses över och namnet ändras till det nationella centralbiblioteket. Landskapsbiblioteken ersätts av regionala centralbibliotek.

Användningen, utlåningen och reserveringen av bibliotekens egna material samt handledningen och rådgivningen föreslås vara avgiftsfri. De fjärrlån som det nationella centralbiblioteket och de regionala centralbiblioteken ger de allmänna biblioteken föreslås fortfarande också vara avgiftsfria. Kommunen kan ta ut avgift för tjänster som inte är avgiftsfria, t.ex. för material som återlämnas för sent.

I lagen föreslås bestämmelser om skyldigheterna för den som använder all-

männa bibliotek samt om låneförbud och förbud att använda bibliotek. Bestämmelserna om användningsreglerna ses över.

I behörighetsvillkoren för personalen vid de allmänna biblioteken sägs i lagförslaget att biblioteket ska ha tillräckligt med personal med biblioteksutbildning, att den som arbetar med expertuppgifter ska ha lämplig högskoleexamen och den som leder biblioteksväsendet lämplig högre högskoleexamen, ledarförmåga och god förtrogenhet med de allmänna biblioteken. (MH)

Läs mer om lagförslaget och behörigheten på s. 9-10 och s. 16.

■ Hangö bibliotek har utlyst år 2016 till ett jubileumsår för författaren och konstnären **Irmelin Sandman Lilius** som fyller 80 år i sommar.

Biblioteket vill genom olika evenemang lyfta fram hennes digra författarskap. Högläsningstunder både på svenska och på finska har lockat många åhörare. Idén med tillställningarna är att återuppväcka intresset för högläsning överlag.

I mars läste författaren själv om "Påskharen Gröna Öra". Efteråt fick alla måla påskägg och närmare åtta ägg blev målade. En spännande skattjakt ordnades i samband med att **Anna Piironen** på finska läste kapitlet om "den gamla cykeln" ur boken om Rasse Rask. Samma skattjakt hölls även på svenska med **Maria Turtschaninoff** som högläsare.

En mycket uppskattad berättarkväll riktad till en vuxen publik stod **Tomy Karlsson** för. Han läste om "Skepparn" ur Sandman Lilius bok *Rasse Rask flyger upp*. Därefter presenterade han Skepparns förebild, Hangöoriginalen "Päron-Pälle". Andra fängslande berättelser anknutna till Sandman Lilius böcker har **Ben Ferm** och **Benita Forsman** bidragit med.

Till Irmelins ära ordnade biblioteket även en utställning tillsammans med årskurs 5. Eleverna fick till uppgift att rita bilder utgående från böckerna om Rasse Rask. Utställningen blev en stor succé. Så gott som alla femteklassister deltog, både från de finska och svenska skolorna. Teckningarna var

Irmelin Sandman Lilius i fokus på Hangö bibliotek

Jubilar. Irmelin Sandman Lilius fyller 80 år och har firats på många sätt på Hangö bibliotek, bl.a. med en teckningsutställning inspirerad av böckerna om Rasse Rask.

fantasifulla med många detaljer.

Irmelin Sandman Lilius egna vackra konstutställning öppnades den 6 augusti med en välbesökt vernissage.

Biblioteket har ordnat program varje månad och högläsningstunderna kommer att fortsätta till årets slut. Andra plock ur programmet är olika utställningar och pro-

menader i Rasse Rasks omgivning. Biblioteket fick även äran att stå värd för Sandman Lilius boksläpp av biografien över **Carl-Gustaf Lilius**.

Jubileumsåret avslutas med **Muddle Lilius** konstutställning Julkalender i december.

Annette Böling och Diana Turunen

Nya svenska bokkassar i Esbo

■ Biblioteken i Esbo erbjuder sedan i våras barnfamiljer och grupper färdiga temakassar med bilderböcker på svenska.

De vackra kassarna, som personalen har sytt i Sellobibliotekets verkstad, finns på fyra bibliotek: Sello, Entresse, Hagalund och Iso Omena. Varje bibliotek har fem kassar med varierande teman.

Mikael Gros, specialbiblioteksfunktionär på Sellobiblioteket, berättar att kassarna har kommit till inom projektet "Med sikte på läsning".

– Det var ett projekt där vi ville ta tag i problemet att barn i skolåldern

läser dåligt. Vi ville fokusera på tiden före skolåldern och stöda barnfamiljer och grupper i deras högläsning. Kassarna är det mest synliga resultatet av projektet, men vi har till exempel också fortbildat oss själva och bjudit in författargäster som har talat för elever och föräldrar.

Den kasse vi tillsammans bekantar oss med har temat *Olika men lika*. Den innehåller böcker om olikhet, mångfald och att känna sig utanför. I kassen finns bl.a. **Beatrice Alemagnas** *Vad är ett barn?*, **Tove Appelgrens** *Vesta-Linnéa i månskenet*, **Pija Lindénbaums** *Kenta och barbisarna*, **Chih-Yuan Chens** *Guji-Guji* och **Gemma Merinos** *Krokodilen som inte gillade vatten*.

De övriga kassarna har teman som *Döden*, *Jag får ett syskon*, *Att gräla och bli sams*, *Vara med i leken*, *Det händer på dagis*, *Äckligt*, *Livets stora frågor* och *Är det sant?*

Mikael Gros säger att det tog ett tag innan kassarna upptäcktes, men sedan var åtminstone kassarna i Sellobiblioteket länge alla utlånade. Lånetiden för kassarna är två veckor.

Malin Hollmén

Locker till läsning. På den här färggranna klädhängaren hänger Sellobibliotekets bokkassar. Mikael Gros säger att de har lånats flitigt. Foto: Malin Hollmén

Vuxna fick vardagsrum i Sello

Vuxnas frizon. Anu Kytömäki förevisar det nya vardagsrummet. Foto: Malin Hollmén

■ Bibliotek brukar skapa egna rum och myshörnor för barn och unga, men Sellobiblioteket i Esbo öppnade i våras ett var-

dagsrum för vuxna. Det är ett mysigt hörn med soffor, bord, spel, ljuddämpande matta, datorer och brädspel.

Anu Kytömäki på biblioteket berättar hur vardagsrummet kom till:

–Vi har många asylsökande som vistas här på biblioteket. De började använda ungdomsrummet Pointti, men det är de egentligen för gamla för. Vi tänkte att vi annars också behöver ett ställe där vuxna kan samlas och umgås.

Biblioteket har försökt erbjuda rummet särskilt åt vuxna invandrare, bland annat genom att ordna små evenemang i vardagsrummet som passar dem. I våras ordnades en populär dominoturnering och i vardagsrummet får de som har fått uppehållstillstånd två gånger i veckan hjälp med att fylla i blanketter som har att göra med boende, utkomst, sociala förmåner med mera.

Men rummet är till för alla vuxna och det har också varit populärt bland studerande.

Malin Hollmén

Bibliotekarier på sagoturné i Närpes

Färgglatt gäng: Roliga clownen, Busiga draken, Goda féen och Snälla häxan.

I en berättelse låg betoningen på det visuella och i en annan på rörelser. Med sagor för sinnet ville vi både uppmuntra barnen att fantisera, det vill säga att arbeta med sina inre bilder, men också lyfta fram vikten av att arbeta med fantasi och inre bilder för daghemspersonalen.

Ett annat verktyg vi arbetat med är idé-materialet till **Hanna Lundströms** diktbok *Rassel prassel puss: poesi för nybörjare* som läsambassadören **Katarina von Numers-Ekman** och **Johanna Sallinen** sammanställt. Vi har till exempel med utgångspunkt i dikten *På rymmen* med en grupp 5-åringar funderat på hur mycket tandkräm det faktiskt ryms inne i en tandkrämstubb och gjort konkreta mätningar. Detta uppskattades stort av barnen, men möttes med smärre bestörtning av daghemspersonalen.

Kristine Bårdén

■ Bibliotekarierna på Stadsbiblioteket i Närpes åkte i våras ut på sagoturné till några av nejdens daghem. Bland annat Busiga draken, Roliga clownen, Goda féen och Snälla häxan besökte daghemmen för en

annorlunda sagostund utanför bibliotekets väggar.

Sagostunderna såg ut på olika sätt men den röda tråden var tre teman: sagor för ögat, sagor för kroppen och sagor för sinnet.

Barn skapade en bok tillsammans

■ I mars ordnade huvudbiblioteket i Närpes en workshop för sportlovsfirande barn. Tanken var att stimulera deltagarnas fantasi och kreativa skapande.

Gångna tiders berättartradition togs till heders och historieskapandet stod i fokus. Tillsammans med konstnär **Sanna Ek** byggde deltagarna gemensamt upp en berättelse. Därefter fick varje barn skapa illustrationer till specifika moment i berättelsen. Sanna gjorde layoutarbetet och när boken anlände från tryckeriet fick varje deltagare ett eget exemplar.

Barnen fick alltså delta i hela den kreativa processen med att skapa en bok: illustrationerna och den språkliga biten via själva berättelsen och texten. Speciellt lyckat var

evenemanget i och med att nästan hälften av deltagarna hade annat modersmål än svenska och det svenska språket därigenom stimulerades. Samtidigt fick barn med olika hemspråk och kulturella bakgrunder träffas och samarbeta.

Erfarenheten av att vara den som skapar historien, och inte bara den som är mottagare, är förhoppningsvis något som gett deltagarna i workshopen mersmak.

Projektet genomfördes med stöd av Svenska kulturfondens projektbidrag Kultur på bibban.

Kristine Bårdén

Kendra och den magiska diamanten "En helt vanlig höstkväll händer det konstiga saker hemma i Kendras vardagsrum. Vem är det som tittar in genom hennes fönster? Vem är trollkarlen och vad är det för mystiskt med diamanten som Kendra fått av sin farmor?"

Nytt, efterlängtat bibliotek i Bergö

■ I slutet av april kunde Bergö bibliotek inleda sin verksamhet i den nybyggda skolan på Bergö. Biblioteket är en filial till Malax kommunbibliotek och är öppet både för skolelever och allmänheten.

Bergöborna arbetade hårt för att få behålla både skola och bibliotek efter att den gamla skolbyggnaden revs p.g.a. omfattande mögelskador. De lyckades mot alla odds och har nu en helt ny skola med bibliotek för sina knappt 500 invånare!

Maria Kronqvist-Berg

Resultatet av hård kamp. Det nya biblioteket är ljus och fräscht.

Tre dagar i Hogwarts

■ Visst skulle det vara spännande att få vara elev i trollkarlsskolan Hogwarts, ens för några dagar?

Det tyckte åtminstone barnen i Sibbo, som köade för att få vara med på bibliotekets Harry Potter-sommarläger. Eftersom det första lägret fylldes direkt ordnades två olika dagsläger på huvudbiblioteket i juni.

Lägren leddes av **Micaela Pikulinsky** och **Feeja Haarmann**, som har ordnat läger med olika teman på biblioteket flera år i rad. Från bibliotekets sida deltog också **Michelle Mattfolk** som lägerledare.

Lägret började, som sig bör, med att sorteringshatten delade in barnen i olika elevhem. Det var pirrigt att vänta på vad hatten skulle säga: Hufflepuff, Ravenclaw, Gryffindor ...

Sedan började lektionerna och eleverna fick under sina tre dagar i Hogwarts bland annat göra egna trollstavar och lära sig trollformler, blanda trolldrycker av blommor och örter, äta spökiga maträtter och förstås spela quidditch på kvastar de själva tillverkat. Avslutningsvis rullade godiskärran fram med slemmiga fruktormar, spöktigt skumgodis och sprakande godispulver. Inga hopande chokladgodor dock.

Malin Hollmén

► **Quidditch.** Verkligen ingen lätt gren, märkte lägerdeltagarna.

► **Örtlära.** Varje magisk dryck kräver egna ingredienser.

Klassrummet. I den här skolan tar ingen notis om spöken som flyger omkring.

Biblioteket med i vimlet på Granidagen

■ Grankulla bibliotek deltog som vanligt i Granidagsfirandet med bokkärra och karnevalutstyrsel. **Alexandra Berg**, **Pernilla Rein** (på utbyte från Island) och **Maria Grundvall** gjorde reklam för biblioteket i marknadsvimlet och delade ut avskrivna böcker gratis.

Foto: Henrik Lenck

Fortbildning: Biblioteken på sociala medier

■ Regionförvaltningsverket kör igång höstens fortbildning torsdagen den 1 september med en workshop om sociala medier på bibliotek – vad, hur, varför och för vem? För fortbildningen svarar **Laura Johansson** från LvingRoom Oy, specialist på kommunikation och digital marknadsföring och **Päivi Jokitalo** från Bibtext, biblioteksexpert, bloggare och aktiv på sociala medier. Workshopen arrangeras på nyrenoverade Tölö bibliotek - en rundvandring ingår i programmet.

Information: Susanne Ahlroth

tfn 0295 018 762

susanne.ahlroth@avi.fi

Nordisk bokcirkel i Dickursby

■ En nordisk bokcirkel startade förra hösten vid Dickursby bibliotek i Vanda och blev så lyckad att den får en fortsättning den här hösten. Initiativtagare är biblioteket och Pohjola-Norden i Vanda och cirkeln leds av **Lisbet Muurinen** på biblioteket.

– Den största orsaken till att vi startade bokcirkeln var att vi har många kunder som vill få en chans att läsa på svenska och tala om böcker på svenska. Samtidigt ville vi presentera litteratur från olika nordiska länder.

I bokcirkeln har man bland annat läst **Kaj Korkea-ahos** *Gräset är mörkare på andra sidan*, **Mikael Niemis** *Fallvatten*, **Kristina Sandbergs** *Att föda ett barn*, **Knut Hamsuns** *Svält* samt haft **Karl Ove Knausgård**- och **Tove Jansson**-teman. Ett tema innebär att deltagarna läser en valfri bok av författaren, istället för att alla läser samma bok.

Lisbet Muurinen är mycket nöjd med bokcirkeln:

– Det har varit jättetrevligt. Vi har haft en heterogen grupp med kvinnor och män

i olika åldrar. Den egna läsoplevelsen har fått helt nya infallsvinklar när man har hört de andra. Det har varit lätt att diskutera i gruppen, alla har gett utrymme för varandras tankar och åsikter.

Mer information om bokcirkeln:

lisbet.muurinen@vantaa.fi

Malin Hollmén

Vårens sista träff. Bilden är tagen i maj, men bokcirkeln fortsätter på hösten.

”Kompetenskraven får inte styra för mycket”

Enligt förslaget till ny bibliotekslag får kommunerna fritt välja hur stor andel av personalen som har biblioteksutbildning. Inte ens i chefens utbildning behöver biblioteksstudier ingå. Det här har väckt stor diskussion och på sina håll också oro. Bibban talade om kompetens och utbildning med kulturråd Leena Aaltonen, som har haft en central roll i arbetet med lagen.

Leena Aaltonen är kulturråd på undervisnings- och kulturministeriet, där bland annat uppföljning och utveckling av bibliotekslagstiftningen hör till hennes arbetsuppgifter. Följaktligen har arbetet med den nya lagen för allmänna bibliotek upptagit en stor del av hennes arbetstid i år. Hon har varit en av tre expertsekreterare i den arbetsgrupp som har letts av **Hannu Sulin** och som i slutet av maj överlämnade lagförslaget till ministeriet. Efter att vissa korrigeringar har gjorts ska lagförslaget på utlåtanderunda och därefter överlämnas det till riksdagen.

Leena Aaltonen säger att hon är nöjd med lagförslaget, också med paragrafen om kompetens.

– Den väckte mycket diskussion i arbetsgruppen, men hela lagförslaget lämnades in enhälligt. Vi hade en bra arbetsgrupp med representanter för bibliotek, ministerier, regionförvaltningsverk och andra instanser.

Vill ge biblioteken frihet

Kompetenskraven för personal och ledning slås fast i paragraf 16 i den nya lagen. Paragrafen består av tre meningar och det är allt som sägs, eftersom det inte längre kommer att finnas någon förordning om utbildningsstruktur och behörighet.

Om personalens kompetens står det: *Allmänna bibliotek ska ha tillräckligt många anställda med utbildning inom biblioteks- och*

Leena Aaltonen har varit en av tre expertsekreterare i den arbetsgrupp som har jobbat fram lagförslaget.

”Vi har rekryterat en ganska homogen personal med liknande utbildning. Men våra användare är en heterogen grupp och det här borde synas också i personalens sammansättning.”

informationsområdet och andra anställda. Av den som arbetar med sakkunniguppgifter krävs i regel lämplig högskoleexamen.

Hur ska man tolka kompetensparagrafen? Vad behövs det för personal på dagens bibliotek?

För att upprätthålla ett bibliotek behövs kunskap inom biblioteksområdet, det är helt klart, säger Leena Aaltonen. Men vad som behövs utöver det varierar från ort till ort eller bibliotek till bibliotek.

– Biblioteken behöver mångsidigt kunskande och experter inom olika områden. Biblioteksarbetet är allt mer ett samhällsarbete. Vi jobbar med olika grupper och

människor och då behövs det personal både med biblioteksutbildning och annan utbildning. Något bibliotek kan till exempel ha behov av att anställa ungdomsarbetare, ett annat har andra behov.

Eftersom alla bibliotek är så olika känns det enligt Leena Aaltonen förlegat att, såsom i den nuvarande biblioteksförordningen, bestämma att 70 procent av personalen ska ha biblioteksutbildning och 45 procent högskoleutbildning där det ingår biblioteksstudier. Biblioteken och kommunerna måste få större frihet att rekrytera i enlighet med sina egna behov.

Lagen speglar verkligheten

Behovet av annorlunda personal har inte uppstått över en natt. Tvärtom motsvarar lagförslaget enligt Leena Aaltonen den verklighet och de behov som har funnits på biblioteken redan länge.

– Vi har rekryterat en ganska homogen personal med liknande utbildning. Men våra användare är en heterogen grupp och det här borde synas också i personalens sammansättning.

På sina håll syns det redan, eftersom biblioteken har haft möjlighet att anställa 30 procent av personalen med annan utbildning än biblioteksutbildning. Få har ändå utnyttjat den här möjligheten och därför sker det knappast någon snabb förändring i och med den nya lagen heller, tror Leena

Aaltonen. Men för de bibliotek som har ett större behov av särskilt kunskande ger den nya lagen bättre möjligheter.

Chefens kompetens spikas i lagen

I paragraf 16 bestäms också om bibliotekschefens kompetens: *Av den som leder det kommunala biblioteksväsendet krävs för tjänsten eller uppgiften lämplig högre högskoleexamen, ledarförmåga och god förtrogenhet med de allmänna bibliotekens uppgifter och verksamhet.*

Leena Aaltonen säger att det är anmärkningsvärt att bibliotekschefens kompetens spikas på lagnivå.

– Vi ville slå fast att bibliotekschefen ska ha högre högskoleutbildning. Biblioteksväsendet är mångfacetterat och av chefen krävs djup kunskap och en bred förmåga att planera och utveckla verksamheten.

Men bibliotekschefen behöver inte ha biblioteksutbildning?

– Nej, det finns inget krav på substansutbildning. Det här bottenar delvis i ett europeiskt direktiv om yrkeskompetens. Enligt det måste man verkligen kunna motivera varför en speciell utbildning är nödvändig, ifall man kräver den. Vi har inte kunnat motivera på vilket sätt 60 studiepoäng i biblioteks- eller informationstjänster garanterar ett gott ledarskap. Däremot har vi skrivit in ett krav på god kännedom om de allmänna biblioteken och deras verksamhet.

Idén med det europeiska direktivet är att främja rörligheten i Europa.

Arbetet med bibliotekslagen har också styrts av regeringsprogrammet, enligt vilket man ska frångå detaljerade och alltför snäva behörighetsvillkor för kommunernas personal

– Så vi har inte haft helt fria händer, påpekar Leena Aaltonen.

Förstår att många känner oro

Leena Aaltonen tror att kompetensen kommer att lyftas fram i många utlåtanden.

Hon förstår att de uppluckrade behörighetskraven väcker oro.

– Att våra finländska bibliotek har så hög standard beror delvis på att vi har haft så kompetent personal. De som känner rädsla nu vill skydda det här och förstås också den egna yrkeskåren.

Särskilt i små kommuner har man oroat sig för att ”vem som helst” kan få i uppgift att leda biblioteksväsendet. Leena Aaltonen

tror ändå att kommunerna förstår att de måste rekrytera personal som kan se till att biblioteket uppfyller sina lagstadgade uppgifter.

Det är nytt att bibliotekets uppgifter skrivs in i lagen.

– Det här kan ses som ett slags konsumentskydd. Användarna kan kolla i lagen vilka bibliotekets uppgifter är och fundera på om det egna biblioteket uppfyller lagen.

Såklart kan det trots allt ske misstag i rekryteringen i enskilda kommuner, medger hon. Men i och med social- och hälsovårdsreformen kommer betydelsen av bildnings- och kulturtjänsterna och deras standard att öka i kommunerna.

– Beslutsfattarna står inför en ny situation och måste omprioritera vad de satsar på och vad de kan konkurrera med.

– Det är viktigt att minnas att lagen slår fast en miniminivå för behörigheten. I enskilda rekryteringar kan man alltid kräva mer.

Biblioteksutbildningen behövs

Biblioteksutbildningen då – hur motsvarar den dagens behov och behövs den alls i framtiden?

Leena Aaltonen har själv undervisat blivande bibliotekspersonal på yrkeshögskola och säger att hon har en stark tro på biblioteksutbildningen i Finland.

– Den behövs såklart. Det finns ingen bransch utan utbildning.

Hon säger att utbildningen utvecklas hela tiden och nog hänger med sin tid, men den kan ändå inte täcka alla behov.

– De enheter som finns gör ett fint jobb. Jag tycker det är bra att vi har utbildning både på universitet och yrkeshögskola. Det är viktigt att det forskas i vårt område också i framtiden och på yrkeshögskolorna lärs den praktiska kunskapen ut.

Det hon oroar sig för är att utbildningsenheterna är mycket små. De har inte alltid resurser att göra allt de skulle vilja göra och hon oroar sig för är hur de ska klara sig i konkurrensen inom den egna högskolan eller det egna universitetet.

Något hon efterlyser är specialiseringsutbildningar, som universiteten och yrkeshögskolorna kunde ordna tillsammans. Det finns nu gott om korta fortbildningar för bibliotekspersonal, men längre utbildningar inom till exempel pedagogik eller läsförmedling eller annat aktuellt tror hon att kunde vara efterfrågade.

Malin Hollmén

LEENA AALTONEN

Kulturråd på Undervisnings- och kulturministeriet, med ansvar för de allmänna biblioteken.

Efterträdde Barbro Wigell-Ryynänen för tre år sedan, men uppgiftens innehåll har förändrats.

Till ansvarsområdet hör bland annat:

- Nationell biblioteksstrategisk och -politisk linjedragning
- Uppföljning och utveckling av bibliotekslagstiftningen
- Främjande av biblioteksrådets grundutbildning och fortbildning
- Bibliotekens basstatistik och evaluering
- Statsbidrag för utveckling av biblioteksverksamheten
- Biblioteken och mediefostran
- Biblioteken och mångkulturalism
- Biblioteksöreningarna
- Nordiskt samarbete

Hur ser du på bibliotekarierollen?

Två studerande och en professor i informationsvetenskap vid Åbo Akademi har fått svara på frågor kring bibliotekspersonalens egenskaper, dagens utgångsläge och utbildningens bästa sidor. Vi frågade dem: Vilka är enligt dig bibliotekspersonalens tre viktigaste egenskaper? Vad tror du att man ska vara förberedd på som ny bibliotekarie i dagens läge? Vad är det bästa med att utbilda sig/utbilda studerande inom biblioteksområdet?

LINNÉA ENGBLOM

studerande i informationsvetenskap

- Flexibilitet, lyhördhet och vilja att lära sig nytt.
- Man bör vara medveten om att barndomens bibliotek har förändrats och att verksamheten kommer att fortsätta utvecklas under arbetslivets gång. Det gäller att ha ett öppet sinne och följa utvecklingen.
- Utbildningen är mångsidig och ger insikt i alla delar av bibliotekets verksamhet. Det finns också många möjligheter att kombinera med andra ämnesområden eftersom effektiv hantering av information behövs i all typ av verksamhet, både i arbetslivet och i vardagen.

SATU LAUKKANEN

studerande i informationsvetenskap

- Man måste vara noggrann, utåtriktad och ha ett brinnande intresse för läsning.
- Att utveckla och komma på nya verksamhetsformer för att locka besökare till biblioteket och väcka läslust i alla åldrar.
- Att utbildningen leder till ett socialt arbete bland böcker. Jag tycker också om informationsvetenskapens tvärvetenskaplighet, utbildningen passar dem som är nyfikna på allting från det praktiska arbetet till teknologi och psykologi.

GUNILLA WIDÉN

professor i informationsvetenskap

– Om man tänker på personliga egenskaper tror jag att dagens bibliotek har nytta av flexibel, social och stresstålig personal. Det är mycket man ska kunna och lära sig och det är många olika typer av människor man möter. Dagens biblioteksarbete är dynamiskt och interaktivt, informationsförmedling sker i olika miljöer, systemen utvecklas och användarnas preferenser förändras och man behöver kunna tillämpa och dela sin expertis i väldigt olika sammanhang. Dessutom tror jag nog att en bra grundegenskap är att vara systematisk.

– Man ska vara förberedd på ett arbete som kräver ständigt och livslångt lärande. Biblioteksarbetet hör till de områden som utvecklas otroligt snabbt p.g.a. den teknologiska utvecklingen. Man får också vara förberedd på ett mångsidigt arbete, oberoende av om man arbetar vid allmänna, vetenskapliga eller specialbibliotek. Det handlar om allt från att organisera, tillgängliggöra

och mäta information till att pedagogiskt vägleda användare i informationssökning.

I dagens läge behöver man också känna till ekonomiska förutsättningar och kunna anpassa arbetet till tuffa ekonomiska krav. Men framförallt ska man vara förberedd på ett roligt arbete, just för att det är så mångsidigt och omväxlande!

– Överhuvudtaget är kontakten med studerande det bästa med universitetsarbetet. Att se hur de utvecklas, att se deras engagemang för ämnet och att även lära sig av dem. Studerande som väljer att läsa informationsvetenskap är ofta mycket motiverade och målmedvetna och tillsammans strävar vi efter att utbilda så duktiga framtida bibliotekarier och informationspecialister som möjligt!

Framtidens bibliotekspersonal

Library Journal har tagit fram en lista på elva områden morgondagens bibliotekspersonal borde behärska:

- Politik
- Samarbete
- Kommunikation
- Kreativitet/innovation
- Kritiskt tänkande
- Dataanalys
- Flexibilitet
- Ledarskap
- Marknadsföring
- Projekthantering
- Teknisk kunskap

Läs hela artikeln här: <http://lj.libraryjournal.com/2016/03/featured/top-skills-for-tomorrows-librarians-careers-2016/>

Maria Kronqvist-Berg

Formell kompetens viktig på Island

Grankulla bibliotek hade i våras långväga besök. Pernilla Rein, bibliotekarie på Island, praktiserade ett par veckor på biblioteket och bekantade sig med det finländska bibliotekssystemet.

Pernilla Rein, som har finlands-svenska rötter på modernet, är ursprungligen från Göteborg. I tjugofemårsåldern flyttade hon till Island. Första jobbet som au pair byttes så småningom ut mot annat, bland annat det klassiska isländska fiskfabrikjobb. Sedan gick det som det brukar: Pernilla träffade en trevlig islänning och bildade familj. Numera arbetar hon på biblioteket i Ísafjörður, en av de större städerna på Island med 3 600 invånare.

Att Pernilla hittade Grankulla, det har sina randiga skäl. En av hennes släktingar arbetar i staden och kände till biblioteket.

– Av praktiska skäl ville jag helst hälsa på i ett tvåspråkigt bibliotek, eftersom jag ville kunna tala svenska med kunder och personal. I Grankulla blev det napp på första försöket och biblioteket gick med på att ta emot mig, berättar Pernilla.

Praktik utomlands med lön

Den två veckor långa praktikperioden är egentligen ett förlängt studiebesök. Pernillas arbetsgivare låter personalen resa utomlands på bibliotekspraktik i två veckor med bibehållen lön. Själva resan betalas av bibliotekariernas fackförening, som ofta ger bidrag till studieresor.

– Ofta har vi rest utomlands med hela bibliotekspersonalen och ordnat verksamheten med hjälp av klämdagar och vikarier, säger Pernilla och berättar om studieresor till bl.a. Stockholm och Bayern.

Nu beslöt hon emellertid att på egen hand komma till Finland, där hon alltså också har släktrötter.

– Min morfars far, Gustaf Wilhelm Rein, var sjökaptan på Finlands första isbrytare. Morfar Henry Rein var journalist och grundade bland annat tidskriften Garm, där både Tove Jansson och hennes mamma Ham var

Praktikant från Island. Pernilla Rein från biblioteket i Ísafjörður jobbade på Grankulla bibliotek i våras. Hon berättade bl.a. att de flesta bibliotek på Island har samma bibliotekssystem med en gemensam katalog. Foto: Maria Grundvall.

illustratörer, berättar Pernilla.

Självt har Pernilla flyttat av och an mellan Sverige och Island. Senast hon kom tillbaka till Island var 2005, en tid innan landet drabbades av ekonomisk kollaps.

– Det var konstig stämning på jobbet då. När nyhetssändningarna kom stannade allting av och alla väntade på fler dåliga besked, säger Pernilla och minns också följande katastrof: vulkanen Eyjafjallajökulls utbrott som stoppade flygtrafiken i Europa 2010.

– Vissa frågade om vi inte kunde stoppa en kork i vulkanen, skrattar Pernilla.

Bara bibliotekarier katalogiserar

Biblioteket i Ísafjörður finns i stadens kulturhus, som har många funktioner. Pernilla Reins arbete består delvis av traditionellt biblioteksarbete. Hon sysslar med katalogisering, kundservice, informationssökning, fjärrlån, kulturprogram, sociala media och mycket annat. Eftersom antalet anställda är få blir arbetet varierande. Samlingarna är relativt stora med isländska mått, ca 45 000 exemplar.

Pernilla arbetar också i ett så kallat högskolecentrum där man erbjuder service för distansstuderande. Centret driver bland annat en mastersutbildning i förvaltning av naturresurser och samarbetar med andra högskolor. Yrkehögskolan Novia i Ekenäs är en av dem.

De isländska biblioteken ingår nästan alla i samma bibliotekssystem med en gemensam katalog, Gegnir. Katalogiseringen sker gemensamt, ofta så att nationalbiblioteket katalogiserar den inhemska litteraturen. På Island understryker man vikten av formell kompetens i arbetet, till exempel så att enbart utbildade bibliotekarier får katalogisera, inte assistenter.

Bra resurser i Grankulla

Pernilla Rein har också hunnit besöka universitetets huvudbibliotek i Kajsahuset och Bibliotek 10 i centrum av Helsingfors. Hon beskriver besöken som fascinerande: den ena platsen med spännande arkitektur och innovativt tänkande, den andra en hipstergrotta inredd med svarta möbler.

Hur ser då biblioteket i Grankulla ut, sett med isländsk-göteborgska ögon?

Pernilla tycker att biblioteket är bra placerat mitt i byn. Under Granidagen syntes biblioteket som vanligt också i folkvimlet med bokkärria och karnevalutstyrsel. Pernilla tvekade inte inför att klä ut sig i folieperuk och plastblommor, utan var med och delade ut gratis avskrivna böcker åt Grankullaborna.

– Man märker att det är ett bibliotek med bra resurser, som har ett stort bestånd och möjligheter att utveckla samlingarna. Folk kommer gärna hit och ser ut att trivas i biblioteket. Och personalen verkar också ha roligt.

Maria Grundvall

På utbyte inom Nyland

*Ett tjugotal biblioteksanställ-
da i Nyland har i år åkt på
utbyte till ett annat bibliotek
i landskapet. **Kari Siirtonen**
och **Henriikka Kokki** är två av
dem.*

Kari Siirtonen är biblioteksfun-
ktionär på Dickursby bibliotek
i Vanda. Han har jobbat i över
tio år inom branschen och hela
tiden på samma bibliotek. Han bor i Sibbo
och när han fick höra om utbytesprojektet
anhöll han om att få jobba på hemkommunens
bibliotek.

– Jag besöker ofta Sibbo huvudbibliotek
som kund, men det var roligt att bekanta sig
med biblioteket ur personalsynvinkel, säger
Kari, som jobbade på biblioteket i Nickby i
en vecka i april.

Han tycker att han fick en mångsidig bild
av biblioteket. Han hyllsätte böcker, deltog i
kundtjänsten, hjälpte till med biljettförsälj-
ningen under ett evenemang och deltog i ett
personalmöte med temat avskrivning. Här
kunde han dela med sig av sina erfarenheter,

eftersom biblioteket i Dickursby precis har
haft ett stort avskrivningsprojekt. Kari hann
också bekanta sig med det meröppna när-
biblioteket i Söderkulla. Här fick han i sin
tur flera idéer att ta med sig till Dickursby.

Nya insikter

Henriikka Kokki, bibliotekarie på Sibbo
bibliotek, ville åka på utbyte till Dickursby
bibliotek, eftersom de har en separat av-
delning för anskaffning och katalogisering.
Henriikka ansvarar för katalogiseringen på
Sibbo bibliotek och tänkte att hon kunde ha
mycket att lära sig i Dickursby, där hon job-
bade i två veckor i februari

– Jag fick delta i katalogiseringen och an-
skaffningen, som sköts centraliserat och på
ett helt annat sätt än på mitt bibliotek. Van-
da är ju en mycket större kommun än Sibbo
och den största behållningen av utbytet var
kanske att se hur saker sköts på ett bibliotek
av helt annan storleksklass.

Henriikka fick också bekanta sig med
Vandas flytande samlingar, som man då
rätt så nyligen hade infört. Hon hann också
besöka några mindre bibliotek och delta i
några möten.

– Jag blev mycket väl emottagen och är

verkligen glad att jag fick chansen att delta i
det här personalutbytet. Det gav mig många
nya insikter och idéer.

Fortsätter i höst

Utbytena har skett i landskapsbibliotekets
regi. Det var dåvarande landskapsbibliote-
karien i Nyland **Katja Jokiniemi** som tog
initiativ till projektet.

Hon ville ge bibliotekspersonalen möj-
lighet att lära sig av varandra och träffa
kolleger på andra bibliotek. Projektet fick
10 000 euro från undervisnings- och kul-
turministeriet och pengarna har använts
för deltagarnas resekostnader och eventuel-
la övernattningskostnader.

Deltagarna har själva fått önska vilket
bibliotek de vill jobba på. Landskapsbibli-
otekarien har tagit kontakt med biblioteket
i fråga och oftast har det blivit grönt ljus.

Utbytena har varit 1-2 veckor långa och
responserna har enligt Katja Jokiniemi varit
enbart positivt.

– Bägge parter har fått ut mycket av ut-
bytet. Många har fått nya idéer som de har
tagit med sig till sina egna bibliotek. De har
knutit nya kontakter, som kanske kan leda
till framtida samarbete. Flera har också sagt
att de skulle vilja åka på nytt.

Alla bibliotek har inte deltagit, men i
stället har flera personer åkt i väg på utbyte
från vissa bibliotek. Utbytena har gått kors
och tvärs över hela Nyland, från Hangö till
Kervo och från Nurmijärvi till Borgå. Ännu
finns det projektpengar kvar, så också i höst
får bibliotekspersonalen i Nyland chans att
vidga sina vyer.

Malin Hollmén

På utbyte. Här är det Kari Siirtonen som sitter i Henriikka Kokkis arbetsrum på Sibbo huvudbibliotek. Tidigare jobbade Henriikka i sin tur två veckor på Kari's arbetsplats Dickursby bibliotek. Foto: Kerttu Tiisler.

Hur blir man läsinspiratör?

På Hangö sommaruniversitet ordnas en ettårig fortbildning för alla som jobbar med barn och litteratur. Tack vare det långa formatet har deltagarna tid att reflektera och utveckla sig själva som läsinspiratörer på ett annat sätt än på endagskurser.

Under de fyra år som jag arbetat som barnbibliotekarie på Ekenäs bibliotek har jag lärt mig att jobbet kräver mycket mer än kännedom om barnlitteratur, klassifikationssystem och informationssökning. Man måste ha med människor att göra också, man måste kunna engagera och inspirera. Eftersom det inte är något man lär sig på utbildningen får man lära sig genom erfarenhet och fortbildningar.

Utbildning i läsinspiration

Det senaste året har jag tillbringat en lördag i månaden i Hangö tillsammans med andra bibliotekarier, lärare och dagispersonal som alla vill bli bättre på att inspirera barn till läsning. Hangö sommaruniversitet ordnar den ettåriga fortbildningen redan för tredje gången läsåret 2016–2017. Kursen leds av **Agneta Möller-Salmela**, biblioteksfunktionär och läsambassadör med mångårig erfarenhet av just läsinspiration för barn. Under året har vi fått träffa en rad gästföreläsare från många olika områden och prövat på olika ingångar till läsning och berättelser.

En barnbibliotekaries främsta uppgift är, som jag ser det, att ge barn och ungdomar

”En barnbibliotekaries främsta uppgift är, som jag ser det, att ge barn och ungdomar tillgång till berättelser och på alla sätt hjälpa dem på vägen till givande läsning.”

tillgång till berättelser och på alla sätt hjälpa dem på vägen till givande läsning. Till att bli självständiga läsare som hittar både berättelser att njuta av och nyttig information. Det här är svårt. Under kursen har vi diskuterat utmaningarna i arbetet och olika sätt att tackla dem. En svårighet är att få andra vuxna i barnens närhet engagerade, en annan att det finns så många barn och så lite tid. Särskilt givande har det varit att få diskutera dessa frågor med representanter för andra yrken och höra deras synpunkter.

Många perspektiv på läsning

I början av kursen hade vi två introduktionsdagar där vi gick igenom kursens upplägg och syfte samt lärde känna varandra. Var och en gjorde en plan för sin egen ut-

veckling som läsinspiratör, en vision om hur vi i framtiden ska arbeta med våra grupper.

Sedan har vi fått träffa inspiratörer av olika slag, människor med olika bakgrund och infallsvinklar. Några plock ur programmet: **Neppe Pettersson** lärde oss om muntligt berättande, både hur man berättar själv och hur man med lekar kan locka andra att hitta på berättelser; **Nina Gran** höll en skapande verkstad utgående från barndomens inre landskap och lekpark; **Mia Österlund** lärde oss se bilderböcker med nya ögon och läsa både text och bild; **Sixten Lundberg** pratade om humor och att uppträda; **Katarina von Numers-Ekman** bjöd på ett läsäventyr där högläsning varvades med reflekterande övningar. Ur allt detta plockade var och en de bitar som inspirerade och kunde passa in i våra egna arbeten med barn.

Praktisk kunskap

Under tågresan hem efter den sista föreläsningen reflekterade vi över vad som saknades i vår utbildning. Framför allt är det pedagogik och praktiska färdigheter som vi fått lov att lappa på med efter hand. Vi har god kännedom om litteraturen och hur den ska katalogiseras, klassificeras och indexeras, men känner oss osäkra i hur vi ska förmedla den till läsarna. Och även om man läser pedagogik är de som undervisar den inte alltid själva pedagoger, precis som de som undervisar i informationsvetenskap sällan själva är bibliotekarier. Visserligen har vi gjort bibliotekspraktik, men den kommer in i ett sent skede i studierna. Med andra ord tror jag att även universitetsutbildningar kunde vinna på mera kontakt med arbetslivet, genomgående.

Den här kursen gav oss i varje fall en hel del, både nya kunskaper, metoder och insikter som vi hoppas ska berika vårt arbete under en lång tid framöver.

Lisa Strömsholm

Glada inspiratörer. Här är gänget som i ett års tid gått på kurs i Hangö. En lördag i månaden har ägnats åt att lära sig inspirera barn och unga till läsning.

Barns läslust och vuxnas inspirationsarbete

Inget barn föds till världen som läsare. Att bli vägledd in i det läsande livet är en rättighet. Läsningen är den bästa grunden för ett framgångsrikt liv, både för individen och för samhället där hen lever och verkar. Att läsfostra ett barn är därför ett av föräldrarnas viktigaste uppdrag. Det läsande livet börjar hemma och läsfostran pågår oavbrutet varje dag tills barnet flyttar ut till studier eller eget hem. Ute i samhället är det varje daghems- och förskolebarns rättighet att badas och marineras i böcker hela tiden. Det är varje elevs rättighet att inspireras till att bli en läsare, med alla tänkbara metoder, varje dag. Det är varje biblioteks uppdrag att se till att det finns böcker av alla sorter och av tillräckliga mängder då barn och ungdomar besöker biblioteket, ingen ska få gå ut tomhänt om läslusten finns. Alla vuxna runt och omkring ett barn har betydelse: inte en dag utan läsning och samtal om läsning i barn- och ungdomsåren. Detta är de vuxnas ansvar och uppdrag. Självklart!

I stället för att peka på barns och ungdomars bristande läslust så ska vi peka på de vuxnas lust och kunnande i att inspirera. Hemmen läser mindre nu än tidigare, det finns unga familjer som anser att de visst läser för sina barn då de lånar fyra bilderböcker i månaden, böcker med fyra rader text på varje sida. Ur de fyra raderna kan det lilla barnet knappast lära sig de nya ord per dag som skulle garantera ett omfattande och nyansrikt ordförråd inför skolstarten. Ibland begränsar dessutom föräldrarna mängden böcker som barnet vill låna eller böcker med mera text, p.g.a. den tid läsningen tar. Kvantitet har betydelse då man läsfostrar i hemmen och några bilderböcker i månaden räcker inte

”Alla vuxna runt och omkring ett barn har betydelse: inte en dag utan läsning och samtal om läsning i barn- och ungdomsåren. Detta är de vuxnas ansvar och uppdrag. Självklart!”

till för att befästa livslångt läsande.

I daghem och förskolor bör kvaliteten på bokarbetet vara hög. Här ska det genomtänkta, pedagogiska och systematiska stimulansarbetet börja. Bokstunderna ska vara många varje dag och utbildad personal ska kunna göra bokstunder enligt en utarbetad plan. De bästa böckerna litterärt, konstnärligt och pedagogiskt ska läsas här och här ska de mest utvecklande boksamtalen få sin början. I många daghem används uråldriga och söndriga böcker och kunskapen om allt det nya som händer i bokvärlden är obefintlig. Det finns fortfarande

de daghem som endast läser i den s.k. läsvilan, vilket ger felaktiga signaler om läsning. Läsning ska vara tankeutvecklande och stimulerande. Det finns daghemspersonal som aldrig har övat sin högläsning och som helt godtyckligt väljer vilken som helst bok ur daghemmets samlingar, utan att ha planerat bokstunden.

Lärarna i lågstadierna jobbar väldigt olika med att stimulera till läsning. Det finns olika modeller och mängden läsprojekt i skolorna varierar, vilket betyder att eleverna har väldigt olika utgångsläge. Lärares personliga läsintresse påverkar klassen, den vuxna är som vanligt modell i allt sitt agerande i sin klass. Den vuxna är också modell i hur man lyssnar och hur man lyssnar aktivt. Efter att ha besökt ett stort antal både finlandssvenska och finska skolor har jag träffat inspiratörer av olika slag. En lärare som pillar på sin telefon, som kanske handarbetar, rättar prov, vandrar omkring i klassen och helt struntar i berättelsernas höjdpunkter, eller rent av stänger ögonen och tar sig en liten tupplur under inspirationsbesöket visar för sina elever exakt vad hen anser om böcker i allmänhet och om det här inspirationsbesöket i synnerhet.

Det planeras åtgärder och läsprojekt, det talas fina ord om läsningens betydelse på stora seminarier. Men alla som jobbar med barn och ungdomar bör titta sig själv i spegeln, för det är på gräsrotsnivå som förändringarna görs. Hur tolkar eleverna din attityd till läsningen? Hur höjer du nivån och kvaliteten på ditt eget inspirationsarbete? Barn och elever inspireras av att du är inspirerande i ditt bokarbete. Det är just så enkelt.

Agneta Möller-Salmela
Läsinspiratör

Förändringar drabbar – och öppnar för nytt

Att arbeta på bibliotek har typiskt upplevts som ett kall, som en livsuppgift och en kanske svårdefinierbar mission. Samtidigt har det varit noggrant reglerat vem som får arbeta på ett allmänt bibliotek i Finland. Bibliotekslagstiftningen har stadfäst den behörighet som krävs för biblioteksdirektörer, bibliotekarier och biblioteksfunktionärer, de yrkesgrupper som i huvudsak utfört arbetet på biblioteken. I framtiden kan det bli betydande förändringar i behörighetskraven.

Som bakgrund finns bland annat ett EU-direktiv för en större rörlighet på den europeiska arbetsmarknaden. Biblioteksyrkena har hört till de reglerade yrkena i Finland. Av sökande med examen från ett annat land har det krävts ett myndighets-erkännande av examen för behörighet för motsvarande tjänster i Finland. När bibliotekslagstiftningen förnyas finns EU-direktivet i bakgrunden, men också på kommunhåll har man önskat en större frihet att anställa personal utan strikta behörighetskrav.

Att fråga kraven på specifika högskolestudier och yrkesexamina kan kännas oroande. Hur går det med kunnandet som utgör kärnan i våra yrken? Vi har haft generellt sett en hög utbildningsnivå bland personalen på våra bibliotek (även om alla kommuner inte följt behörighetskraven). Blir det nu en sänkning av nivån? Kan vem som helst få börja arbeta på bibliotek i framtiden?

Målsättningen med en uppluckring av behörighetskraven kan och bör inte vara en sänkning av utbildningsnivån, eftersom det i längden betyder en försämring av kvaliteten på servicen. Men en uppluckring av behörighetskraven kan också ses som en möjlighet. De strikta kraven har i en del fall utgjort hinder för att anställa personal med sådan kompetens som biblioteket också behöver, till exempel inom pedagogik, teknik

och marknadsföring, ifall personen inte haft examen inom biblioteks- och informationstjänster. Möjligheten kan alltså innebära mångsidigare kompetenser, som bättre motsvarar de behov som vår allt mera komplexa omvärld framkallar.

Lagstiftningen ska alltså ge de juridiska ramarna, som i bästa fall öppnar för och möjliggör förändringar som ligger i tiden och framtiden. Som den snabba förnyelsen av tekniken, medräknat automatiseringen, digitaliseringen och e-materialen. Som de knappare ekonomiska resurserna som för med sig större enheter, ändrad arbetsfördelning och en omkastning av invanda roller. Som de nya läroplanerna, undervisningsmetoderna och grunderna som utmanar det pedagogiska kunnandet på biblioteken. Som den turbulenta arbetsmarknaden och de nya studie- och arbetssätten som inverkar på användningen av bibliotek. Som förändringarna i befolkningsstrukturerna, invandringen och mångkulturalismen med nya uppgifter och krav på ett nytt slags bemötande. Bland annat.

Vi har länge haft, om än en högt utbildad, också en ganska monolitisk personal på våra bibliotek, medan behoven för en mera och på olika sätt diversifierad vuxit fram. Förutom den traditionella goda allmänbildningen krävs av personalen i framtiden alltmer mångfacetterat kunnande, både tekniska, sociala och pedagogiska kompetenser och dessutom förmåga att arbeta process- och projektinriktat och med intresse för omvärlden. Den viktigaste är nog förändringskompetensen, både hos nyanställda och de som redan länge verkat inom branschen, och en förmåga till ansvarstagande för den egna lärprocessen.

Uffe Elbæk, dansk politiker, aktivist, samhällelig tänkare och ledare för business- och designskolan Kaospilot, gästade Finland i maj och talade på ett seminarium om framtidens arbete. Hans budskap var att eftersom arbetsmarknaderna, organisationerna och den internationella konkurrensen hela tiden förändrar vårt arbete, måste också utbildningen av arbetstagare förändras. Det räcker inte längre att arbetstagaren har en yrkeskompetens. Hen måste också ha kompetenser i mänskliga relationer, i att skapa djupare betydelser för sitt arbete och sin arbetsgemenskap, anpassa sig till ständiga förändringar och förverkliga idéer till verksamhet. Därför uppges också undervisningsprogrammen på hans skola inte vara designade för att skapa studerande som passar in i framtiden, utan för att hjälpa dem att skapa den. Ett gott mål för vilken utbildning som helst för en framtid som är svår, kanske omöjlig, att förutse.

Susanne Ahlroth

Skribenten arbetar vid Regionförvaltningsverket som överinspektör med de allmänna biblioteken som specialområde (susanne.ahlroth@avi.fi)

VÄLKOMMEN TILL Finlands svenska biblioteks dagar

22-23.9.2016 EKENÄS, RASEBORG

TEMA:
Yrkesroller
på bibliotek

Plats: E.d. sjukvårdsskolan i Ekenäs, Raseborgsvägen 5

TORSDAG 22.9

Biblioteksservicen i förändring

- 12.30 Anmälning**
- 13.00 Välkommen!** FSBF:s ordförande Karolina Zilliacus.
- 13.15-14.45 Personlig service i meröppna och digitala bibliotek.** Inge Tang, värdschafts-koodinator för biblioteken i Ålborg, Danmark. Läs mer på s.20.
- 14.45-15.15 Kaffe**
- 15.15-15.30 Hur har serviceformerna ändrat på mitt bibliotek?** Distriktschef Sunniva Drake, Esbo stadsbibliotek.
- 15.30-15.45 Bibliotekstjänster för barn och unga i dag**
Lena Sågfors, pedagogisk informatiker, Vasa stadsbibliotek.
- 16.00-16.30 Slutdiskussion** Dagens föreläsare och Gunnar Högnäs, informatiker, Åbo stadsbibliotek. Diskussionsledare Helena Andersson.
- 16.30 Eftermiddagsprogram:** Guidad tur i Ekenäs museicentrum EKTA (8 €)/Guidad tur i Gamla stan (5 €) /Besök på Ekenäs höstmärnad
- 19.00 Middag på Ekenäs bibliotek.** Gäster: författaren Monika Fagerholm och storytellern María Serrano

FREDAG 23.9

Yrkesroller i förändring

- 9.00-10.30 Bibliotekariens praktiska kunskap – en central del av yrkeskompetensen**
Britt Löfdahl, utvecklingsledare, och Monika Baruch, bibliotekarie, från Regionbiblioteket i Stockholm. Läs mer på s. 20.
- 10.30-11.30 Höstmöte med kaffe**
- 11.30-12.30 Lunch**
- 12.30-12.50 Bibliotek skall med lag byggas – men hurdan lag?** Susanne Ahlroth, överinspektör, Regionförvaltningsverket
- 12.50-13.10 Hur har yrkesrollerna förändrats på universitetsbiblioteken?** Eva Costiander-Huldén, informationsspecialist, ÅAB
- 13.10-13.30 Hur beaktar biblioteksutbildningen förändringar i yrkeskompetensen och yrkesrollen?** Nancy Pettersson, planerare, CLL.
- 13.30-14.00 Slutdiskussion.** Diskussionen leds av Karolina Zilliacus.
- 14.00 Kaffe och tårta på biblioteket**

Anmäl dig senast 31.8 på anmälningsblanketten på www.fsbfi.fi.
På webbsidan finns information om deltagaravgifter och övernattningsmöjligheter.

LÄS MER PÅ SID 18-20!

Välkommen till Raseborg och Ekenäs!

Ekenäs är känt som finlandssvensk småstad, garnisonstad och sommarstad med ett starkt kulturliv året om. Raseborg är kanske fortfarande mindre känd, men är sedan kommunsammanslagningen 2009 landets största stad med svensk majoritet.

Historia

Raseborg skapades 2009 då Ekenäs, Karis och Pojo gick samman och bildade Raseborgs stad. Namnet härstammar från det medeltida slottet Raseborg, som omnämns första gången i historiska dokument år 1378. Slottsruinen står fortfarande kvar i Snappertuna och är väl värd ett besök för den historiskt intresserade. Ekenäs fick stadsprivilegier av Gustav Vasa år 1546 och var tänkt att bli en livlig handelsstad i klass med Tallinn, dock visade sig hamnen vara för grund för stora skepp. I dag är Ekenäs en livskraftig småstad med en populär gästhamn och småskalig industri.

Ekenäs

Ekenäs är en tvåspråkig ort med svensk majoritet (ca 75 %) och den omgivande lands-

bygden är nästan helt svensk. Ekenäs ligger ca 90 km från Helsingfors och 110 km från Åbo, man kan komma hit med tåg, buss, båt eller bil. Vi rekommenderar kollektiva transportmedel eller samäkning till biblioteksdagarna, då det kan vara ont om parkeringsplatser p.g.a. höstmarknaden, som ordnas samtidigt.

Lokala sevärdheter är bland andra **Gamla stan**, **Ramsholmen** och **höstmarknaden**, som är en av de tre största i Finland. Minst 25 000 människor beräknas besöka marknaden under de två dagarna. Förutom 270 försäljare finns också två tivolir och ett antal matställen. Höstmarknaden pågår bara ett stenkast från biblioteket, så passa på att uppleva stämningen och kanske köpa en marknadskringla eller lokala hantverksprodukter. Ekenäs står också med landets

första gågata, Kungsgatan, som firar 50-årsjubileum i år.

Gamla stan med sina charmiga trähus vittnar om stadens historia som hantverkarstad, med gatunamn som Hattmakaregatan, Linvävaregatan, Handskmakaregatan, Garvaregatan och Smedsgatan. De flesta bevarade hus är från 1700- och 1800-talen. På torsdagen ordnas som extra program en guidad rundtur i Gamla stan och museicentret EKTA, som har utställningar om nejdens historia samt konstnären Helene Schjerfbeck's liv och verk.

Biblioteket

Ekenäs bibliotek är en del av Raseborgs stadsbibliotek, som har tre bibliotek, tre filialbibliotek och en bokbuss. Personalstyrkan är 16 årsverken varav 7 i Ekenäs bibliotek. Biblioteket öppnades 1978 i sin nuvarande byggnad men dess historia sträcker sig tillbaka ända till 1862, då det grundades av den lokala fruntimmersföreningen.

Huset grundrenoverades 2013 och samtidigt förnyades hela inredningen. Efter renoveringen flyttade även Kulturbyrån in i nedre våningen. I källarvåningen ligger

Höstmarknad. Höstmarknaden pågår bara ett stenkast från biblioteket, så passa på att uppleva stämningen!

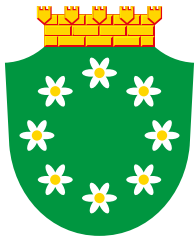
Ekenäs bibliotek.

stadsarkivet. Utlåningsverksamheten är placerad i övre våningen och där finns också en hembygdssamling. I nedre våningen finns utställningssalen Galleri Perspektivet, tidningsläsesal, specialsamlingen Militärbiblioteket, en tyst läsesal med datorer och två mötesrum som används flitigt av lokala föreningar. Dessutom finns lunchrestaurangen Hemma hos Rastachef som serverar vegetarisk lunch två dagar i veckan.

Årets största händelse i huset är litteraturfestivalen Bokkalaset, som de senaste åren gått av stapeln veckoslutet före Nordiska biblioteksveckan. Bokkalaset har program förutom på biblioteket också på andra håll i staden och i skolor och daghem i hela Raseborg.

Under biblioteksdagarna har du möjlighet att bekanta dig närmare med allt detta och mer därtill, vi ser fram emot ditt besök. Välkommen!

Lisa Strömsholm

RASEBORG

Gamla stan.

Vilgot är årets kofereansekreterare

Vem är du?

– Jag heter **Vilgot Strömsholm** och bor i Ekenäs. Jag studerar i Åbo och siktar på att bli färdig sociolog och bibliotekarie före slutet av år 2017.

Vad gör du inför biblioteksdagarna?

– Inför biblioteksdagarna fixar jag bland annat resor och bokningar. De flesta kommer mest i kontakt med det jag gör genom anmälningsprocessen, som jag ansvarar för.

Vad är din roll under biblioteksdagarna?

– Under biblioteksdagarna gör jag många små saker och några stora. Jag sköter praktiska detaljer och kollar att alla kommit till rätt ställe. Fram till den 30 september får man gärna kontakta mig, alltså före, under och efter konferensen.

Varför lönar det sig att besöka Ekenäs?

– Utöver den förhoppningsvis välarrangerade konferensen finns det många saker att se och besöka. Om vi inte har otur med vädret torde staden och dess naturskyddsområden bjuda på många fina höstvyer. Ekenäs höstmarknad ordnas dessutom samtidigt med konferensen, och är definitivt värd att besöka.

Malin Hollmén

Vilgot Strömsholms kontaktuppgifter är:

konferens@fsbf.fi, +358 44 283 1060

Besöker biblioteksdagarna. Inge Tang Nannerup kommer till Ekenäs för att berätta hur biblioteken i Ålborg jobbat med yrkesrollen i en tid av stora förändringar inom branschen.

I Ålborg finns ett huvudbibliotek och tretton filialbibliotek, som alla har både betjäning och meröppet med självbetjäning. Danmark är ett föregångarland när det gäller meröppna bibliotek och Ålborg var den andra kommunen i landet där man började med meröppet. Ålborg har också, liksom biblioteken i Köpenhamn och Århus, kommit långt med övrig digitalisering och använder bland annat

Föreläser på biblioteksdagarna:

Personlig betjäning i självbetjäningens tid

Inge Tang är värds-kapskoordinator för biblioteken i Ålborg i Danmark. Hon har också rest omkring i Danmark och föreläst om att utveckla bibliotekspersonalens yrkesroll och kompetens i en tid av digitalisering, meröppna bibliotek och andra stora förändringar i branschen. I september (torsdag 22.9) föreläser hon på Finlands svenska biblioteks dagar i Ekenäs.

logistiksystemet IMS (Intelligent Materialstyrning) för att styra materialtransporter, hitta böckerna i hyllorna och fördela böckerna i de flytande samlingarna mellan kommunens alla bibliotek.

Det som Ålborg har gått i bräschen för i Danmark är utvecklingen av yrkesrollen och det är det som Inge Tang kommer att tala mest om när hon besöker biblioteksdagarna i Ekenäs. Så här beskriver hon själv det arbete de har gjort:

“Helt overordnet handler det om at bringe medarbejderne i spil, så de uddannes og trænes i at begå sig i den nye biblioteksvirkelighed. Meget af arbejdet handler om at styrke relationerne mellem gæsterne/borgerne og biblioteksmedarbejderne, så det bliver synligt for borgerne hvad det er de kan bruge os til som bibliotek. Der er ikke hos os modsætningsforhold i mellem at være førende på selvbetjening og åbne biblioteker og samtidig hæve minimumsniveauet for den personlige service. Vi vil gerne signalere at der er forskel på bibliotekstilbuddet

i selvbetjent og betjent tid, men det ene tilbud er ikke dårligere end det andet, de kan bare noget forskelligt. At vi f.eks. har investeret i IMS handler rigtig meget om at vi gerne vil frigøre ressourcer fra det manuelle rutinearbejde til formidlingsarbejdet hvor vi er i dialog med borgerne. Vi arbejder med i betjeningen at vi skal være mere opsøgende over for gæsterne og nysgerrige på hvad det er deres behov og ønsker er. De skal ikke altid komme til oss, vi skal også komme til dem. Det kan lyde simpelt og nemt, at man som medarbejder bare skal følge med udviklingen, men med de til tider voldsomme forandringer der sker i danske biblioteker over kort tid kræver det en ekstraordinær evne til at omstille sig, lære nyt og ikke mindst at aflære gamle kompetencer som der pludselig ikke længere er brug for. Vi arbejder også meget med sproget, på nogle områder er vi ved at få en næsten ny sprogbrug, f.eks. taler vi ikke længere her om lånere og bibliotekarer, men om gæster, værter, formidlere etc.”

Britt Löfström & Monika Baruch

Vad gör en folkbibliotekarie?

Vad gör egentligen en folkbibliotekarie? Vilka kunskaper krävs? Var går gränsen för yrkesrollen och hur kan man beskriva kvalitet inom yrket? Dessa frågor utforskade en grupp svenska bibliotekarier på en kurs i bibliotekariens praktiska kunskap. **Britt Löfström**, utvecklingsledare från Regionbiblioteket i Stockholm och

bibliotekarie **Monika Baruch** besöker biblioteksdagarna i Ekenäs på fredag (23.9) och berättar mera om detta.

Allting startade i ett stort projekt kring ”tradition och förnyelse” och bibliotekariens kompetens i framtiden. Det var ett projekt som sedan sammanföll med ett uppdrag Regionbiblioteket fick för att testa en kvalitetsmodell. Både projektet och uppdraget

landade i kunskapsområdet praktisk kunskap som resulterade i en utbildning där ett tjugotal bibliotekarier har funderat på vad det innebär att ha ett jobb som innehåller många möten med människor. Utbildningen leddes av Eva Schwarz, filosof och lektor vid Södertörns högskola. Utbildningen har resulterat i boken Bibliotekariens praktiska kunskap som kommer ut under hösten.

Strategiarbete med transparenta metoder

Sverige får ny biblioteksstrategi. Vad som har gjorts hittills presenterades på biblioteksdagarna i Västerås i våras. Foto: Päivi Jokitalo

I Sverige har det sedan förra hösten arbetats med en ny biblioteksstrategi. Kungliga biblioteket fick i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi och för uppdraget anställdes **Erik Fichtelius**, tidigare vd för Utbildningsradion och mångårig medarbetare inom SVT och Sveriges Radio. Fichtelius och den övriga personalen i utredningsgruppen för strategin fick fullt ut med tid för arbetet. Först år 2019 skall en slutrapport presenteras.

Under Biblioteksdagarna i Västerås i maj presenterade Fichtelius en första lägesrapport under rubriken "Bibliotek för alla!?"

Den arbetsmetod som utredningsgruppen har använt sig av hör inte till de vanliga och öppenhet har varit ledordet. Fichtelius själv kallade lägesrapporten för en temperaturmätare som biblioteksväsendet själv i dialog med arbetsgruppen har valt att lyfta fram. Han sade sig ha mött en mycket anpassningsbar bransch, vilket har märkts speciellt under det senaste året med det stora antalet flyktingar som anlant till Sverige.

Gruppen har arbetat med tre olika metoder. Arbetet började med att starta grupp på Facebook där det varje vecka ställdes en fråga som alla intresserade fick svara på. Det går att anmäla medlemskap till gruppen (Nationell biblioteksstrategi) som nu efter den första lägesrapporten inte kommer att användas på någon tid men där frågorna

och svaren finns att läsa.

Den andra metoden är experter, d.v.s. att de har träffat människor från olika sektorer och olika länder och gjort studiebesök för att få en bild av läget.

Den tredje metoden är kanske den mest ovanliga, den som Fichtelius har tagit med sig från sina år som journalist, den s.k. depeschmetoden. Depescher är brev eller skrivelser som använts inom utrikesministeriet där ambassadören skriver personliga analyser till ministern och ger lägesrapport över situationen i landet. Det har kommit in över 50 depescher som enligt Fichtelius är både uppriktiga och också kritiska inlägg av folk inom branschen och som i rapporten hantearas som anonyma inlägg.

I rapporten som finns att läsa på KB:s webbplats har arbetsgruppen lyft fram 10 områden som de kommer att fördjupa sig i under det kommande arbetet.

Det första, och ett som engagerat många, är rummet och delaktigheten. De två områdena måste behandlas ihop enligt Fichtelius eftersom rummet automatiskt hänger ihop med delaktighet, i alla fall som man ser på biblioteksrummet i dag.

I Norden står biblioteksrummet i fokus med pågående biblioteksbyggen i både Helsingfors och Oslo. Köpenhamn och Århus har nya bibliotek och i Stockholm planeras det, trots att det under de senaste åren har stött på svårigheter och nu är lagt på is.

Vad är då det nya biblioteksrummet? Hur skiljer det sig från det gamla? Fichtelius ställde frågan till Oslos bibliotekschef Kristin Danielsen. Vad gör man med 3 miljarder norska kronor när man bygger ett nytt biblioteksrum? Danielsen svarade att den stora skillnaden är att när man tidigare använde 70 % av tiden och resurserna till att lagra böcker är den nya byggnaden planerad till 80 % för aktivitet, för människor att mötas och vistas och endast till 20 % för samlingar, d.v.s. samma tankegångar som i Centrumbiblioteket i Helsingfors. Biblioteket går alltså från att ha varit boklager till att bli mötesplatser. Det här är en fråga som engagerat många av dem som kommit med inlägg till strategiarbetet och Fichtelius menade att det är en utveckling som de i det fortsatta arbetet kommer att undersöka positiva och negativa sidor av.

Övriga områden som arbetsgruppen fortsätter att borra djupare i är bl.a. medier och digital inläsning, strukturer och samverkan, stad och land, bibliotekarieyrkets roll och samlingsuppbyggnad.

Strategigruppen har också gjort 3 filmer om 3 olika bibliotek som kan användas fritt tex då man behöver berätta om biblioteksrummet för beslutsfattare. Filmerna finns länkade med i rapporten.

Hur kommer då arbetet att fortsätta? Regeringen har beställt en omvärldsanalys till hösten 2017 och en slutrapport till våren 2019. Utöver det är det fritt för utredningsgruppen att omforma sitt arbete. Enligt Fichtelius fortsätter arbetet i samverkan med branschen och i samma öppna dialog som inlets nu. Arbetet kan man också följa i bloggen nationellbiblioteksstrategi.blogg.kb.se

Karolina Zilliacus

KOMMENTAR

I Finland utarbetade ministeriet år 2009 "Undervisningsministeriets bibliotekspolitik 2015. Allmänna bibliotek. Nationella strategiska prioriteringsområden" Bibban frågade kulturråd **Leena Aaltonen** på ministeriet om det finns planer på en uppdatering av den och här hennes svar: "Undervisnings- och kulturministeriet har för närvarande på gång både en kulturpolitisk strategi och revidering av bibliotekslagen. Ministeriets kulturpolitiska strategi berör också de allmänna biblioteken. I samband med revideringen av bibliotekslagen uppdateras också den nationella bibliotekspolitiken. För att förankra den nya bibliotekslagen behövs det säkert nationella linjedragningar för utvecklingen."

Sara Jungersten

Skriver för att förstå

Sara Jungersten debuterade 2011 med romanen *Wannabe* och har sedan dess gett ut *Lika delar liv och luft* (2013) och nu senast *#döden* (2015). Jag träffade Sara för en intervju på ett café i Vasa för att höra hennes syn på sina böcker och sitt författarskap. Hon har lyckats nå unga kvinnliga läsare genom att skriva om deras verklighet och romanerna kännetecknas av realistiska kvinnoporträtt i österbottnisk nutid.

Vad var det som fick dig att börja skriva romaner?

– *Wannabe* kom till som en del av kursen Litterärt skapande vid Åbo akademi. Jag är utbildad journalist och jobbade som frilansjournalist. Jag har egentligen alltid skrivit mycket, men något omedvetet, i form av brev, mejl och blogg.

I vilken genré eller kategori skulle du själv placera dina romaner?

– Jag skriver om existentiell ångest hos unga kvinnor. Men det finns de som missuppfattar dem som chick-lit. Jag har inget emot chick-lit i sig, men mina böcker handlar inte om ytlig underhållning, att träffa "mr. right" osv. De som kategoriserar mina böcker på det sättet lever antagligen långt från den verklighet som romanerna utspelar sig i.

Har du då någon speciellt typ av läsare i åtanke när du skriver?

– Nej, jag skriver för mig själv i första

SARA JUNGERSTEN

Hon är: frilansjournalist, författare, studerande inom utvecklingspsykologi, doula och mamma till tre barn.

Hon bor: i Singsby, Korsholm.

Hennes böcker: *Wannabe* (2011), *Lika delar liv och luft* (2013) och *#döden* (2015)

Just nu: skriver på sin pro gradu-avhandling i utvecklingspsykologi

hand. Mitt skrivande börjar med att jag har något som jag iakttagit och funderat på och genom att placera min huvudkaraktär i det så försöker jag förstå. Mina böcker är mera som att jag skriver om någons liv med allt vad det innebär, inte endast en historia med tydligt slut. Jag vet inte hur romanerna ska sluta när jag börjar skriva dem.

Har du då svårt att avsluta dina böcker?

– Inte egentligen, jag har lite av en Skalmans mat- och sovklocka så jag känner på mig när det är dags att sluta. Men visst är det lite sentimentalt, jag föreställer mig att det känns ungefär som när ens barn flyttar hemifrån. Min egen favorit är min andra bok *Lika delar liv och luft* som handlar om Mira.

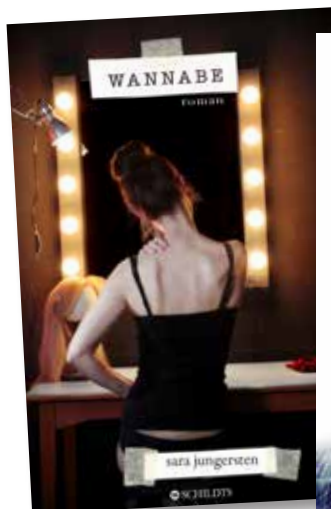
I alla tre böcker har du en kvinna som huvudkaraktär och de känns speciella, men realistiska, eftersom de inte alltid är så trevliga...?

– Visst, så är det. Jag blev förvånad över att få höra om min första roman att huvudpersonen Tove upplevdes som osympatisk, jag menar, jag visste inte om att det fanns ett sympatikrav på kvinnliga huvudpersoner!? Litteraturen är ju full av beskrivningar av osympatiska män medan kvinnor tycks vara tvungna att leva upp till något sorts trevlighetskrav. Jag skriver om kvinnor som jag upplever dem, dvs. komplexa och hela spektrum med också fula sidor.

Dina böcker utspelar sig i Österbotten, är också dina karaktärer baserade på verkliga människor?

– Jag har ingen plan eller struktur för själva berättelserna förutom att de ska ta plats i Österbotten. Huvudkaraktärerna är alltid påhittade, men det händer att jag baserar biffgurerna på verkliga personer. I varje bok har jag också skrivit in mig själv, en biffgur som för fram mina värderingar och pratar med huvudkaraktären som jag skulle göra.

I din senaste bok *#döden* har sociala medier en betydande men nega-

tiv roll, hur har din bok tagits emot av bloggvärlden?

– Många av mina läsare är just bloggare och de tilltalas säkert av att jag skriver om deras värld. De är mycket medvetna om bloggandets skuggsidor. Jag bloggar också själv, men endast en privatlogg. Jag har mycket respekt för dem som bloggar öppet, det är ofta tufft eftersom de ständigt blir ifrågasatta och får fungera som en jämförelsespegel, vilket också för med sig mycket ansvar eftersom de har så många läsare. Kritiken mot sociala medier i #döden handlar främst om att fokuset hamnar på att beskriva en situation istället för att faktiskt uppleva den.

Har du någon ny roman på gång?

– Nej, nu försöker jag göra klart min pro gradu i utvecklingspsykologi. Någon ny roman känner jag inte för att skriva just nu. Jag tror det blir något mera faktarelaterat jag skriver nästa gång.

Så du har inte funderat på att använda dina studier i utvecklingspsykologi för att skriva barn- eller ungdomsböcker?

– Nej, jag vill inte hitta på en historia utan använder skrivandet för att försöka förstå något fenomen. Men min son, som är bokslukare, har nog försökt lägga in en beställning på en bok! Romanskrivandet har varit en passlig sysselsättning medan jag varit hemma med småbarn. Jag har tagit mig tid ungefär en timme någon gång i veckan och suttit på ett café och skrivit så mycket jag hunnit. Skrivandet har varit kravlöst och framförallt roligt!

Maria Kronqvist-Berg

Unga skapade serier om Finland och Afghanistan

Unga Sibbobor och asylsökande unga från Afghanistan jobbade tillsammans med serier och fotografi på ett dagsläger på Söderkulla bibliotek en vecka i juni.

Lägret leddes av konstnär **Heidi Lunabba** och resultatet blev ett fanzine och en utställning som pågår i bibliotekets aula fram till slutet av september.

Egna berättelser

Utgångspunkten för lägret var att samla unga finländare och nyanlända unga som bor på förläggningar i Sibbo, låta dem lära känna varandra och höra vad de vill berätta för varandra. Serierna, som de sedan fick rita, skulle bota i deras egna berättelser.

De unga kom snabbt igång och snart var golvet i bibliotekets aula täckt av stora papper, som blev pratbubblor, flygplan, bergen i Afghanistan med mera. Pratbubblorna och bilderna kombinerades sedan med fotografier tagna i miljön kring biblioteket.

Tre fotoserier

Resultatet blev tre fotoserier. En serie handlar allmänt om Finland och Afghanistan, ett slags faktapaketer. En annan fokuserar på skillnaderna mellan länderna. De här två serierna tar ur de ungas synvinkel upp sådant som naturen, religionen, skolan, familjen, trygghet och otrygghet. Ett exempel på skillnader är att det i en pratbubbla ritad av en finländsk deltagare står "I hate school"

medan motsvarande pratbubbla ritad av en afghanistansk deltagare berättar att utbildning är det viktigaste i världen och att Afghanistan är ett av de länder i världen som har lägst litteracitet och där flickor och kvinnor inte kunde gå i skola på många år.

Den tredje serien handlar om geocaching, en hobby som de finländska deltagarna ville introducera för sina nya vänner.

Resultatet imponerade

När lägerdeltagarna möttes på nytt några veckor efter lägret i samband med utställningens vernissage var de själva imponerade av slutresultatet, som Heidi Lunabba jobbat fram genom att kombinera fotografi och serier. De var överens om att lägret hade varit givande både konstnärligt och för att de fick tillfälle att träffa nya människor och lära sig nya saker om varandras hemländer.

Seriellägret arrangerades av Sibbo bibliotek tillsammans med Heidi Lunabba och med understöd av Svenska kulturfonden.

Malin Hollmén

Welcome! Den avslutande seriestrippen i en fotoserie som handlar om skillnaderna mellan Afghanistan och Finland, bland annat när det gäller trygghet. Bild: Heidi Lunabba och lägerdeltagarna

Barn drabbas när servicen minskar

Unga läsare. Saana Kajander och Lukas Jansson väljer böcker i Sibbo bokbuss, som körde sina sista turer i våras. Nu besöks byskolorna i Sibbo i stället av Borgås bokbuss, tack vare ett samarbete mellan kommunernas bibliotek. Foto: Kristoffer Åberg

Regionförvaltningsverket utvärderade i våras bibliotekstjänsterna för barn och unga. Utvärderingen av den regionala tillgängligheten till basservice görs vartannat år på uppdrag av finansministeriet och omfattar förutom bibliotekstjänsterna också undervisnings-, idrotts-, ungdoms- och kulturväsendet i kommunerna.

Föremål för utvärderingen denna gång var tillgängligheten till tjänster för barn och ungdomar inom de olika sektorerna. Vi utvärderade tillgängligheten till bibliotekstjänster, förändringar i servicenätet och tillgången till service och jämförde resultaten med motsvarande utvärdering från 2007.

Hur undersökte vi?

I utvärderingen används data från olika källor, till exempel Statistikdatabasen för allmänna bibliotek och Finlands officiella statistik, i år också Finlands miljöcentral och Trafikverket. Dessutom beställde vi en uträkning av Jaani Lahtinen på Gisposito Oy om medianvärden för det geografiska vägvståndet till närmaste bibliotek för vuxna och unga under 16 år. Det är också vanligt att göra förfrågningar, denna gång använde vi oss av den specialutredning vi

gjorde 2014 om meröppna bibliotek och som byggde på en enkät till biblioteken.

Vad kom vi fram till?

• Bibliotekstjänsterna är i princip lättillgängliga för barn och ungdomar, speciellt i tätorter. 75 % av alla barn och ungdomar under 16 år bor på högst dryga fyra kilometers avstånd från biblioteket. Det här betyder att barn nästan alltid är beroende av vuxna för att ta sig till biblioteket, utanför tätorter saknas ofta kollektivtrafik och i tätorter och speciellt i större städer kan det vara otryggt för barn att röra sig utan vuxensällskap. När kommunerna har lagt ner både bibliotek och bokbussar och minskat på öppethållning och bokbushållplatser (alla dessa visar nedåtgående kurvor), har det försämrat tillgången till biblioteksservice framför allt utanför tätorterna. Barn och ungdomar hör till de grupper som drabbas mest.

• Eftersom kommunerna inte längre får särskilda statsandelar för anskaffning av bokbussar eller för att bygga eller renovera bibliotek, kan det i fortsättningen leda till att kommunerna inte har vilja att investera i bibliotekens anläggningsprojekt, så som att ersätta uttjänta bokbussar med nya.

• Meröppna bibliotek kompletterar och

utvidgar i bästa fall bibliotekens tjänster. Men om det meröppna biblioteket har en åldersgräns för användarna, kan den försämra barnens och ungdomarnas tillgång till service. Ett bibliotek utan personal kan upplevas otryggt. Det fjärrar också personalen från barnen och deras specialbehov.

• Biblioteket har en väsentlig betydelse för utvecklingen av barnens och ungdomarnas multilitteracitet och läsintrasse. Statistiken visar att barnböcker lånas i proportion mera än vuxenböcker, men de anskaffas mindre.

Vilka åtgärder föreslår vi?

• Kommunerna varken lägger ner eller skär ner i bibliotekstjänster utan att genomföra en konsekvensbedömning (EVA) och barnkonsekvensanalys. Kommunerna utvecklar sina bibliotekstjänster i samarbete, till exempel genom gemensamt bruk av bokbussar.

• Kommunerna ombesörjer med statsandelen för basservice biblioteks- och bokbustjänsternas omfattning som närservice. Staten understöder utvecklingsprojekt med separat finansiering.

• Kommunerna slopar de meröppna bibliotekens åldersgränser. Eventuella ordningsproblem försöker man lösa utan att tillgången till service försämras för någon befolkningsgrupp.

• Biblioteken beaktar särskilt barn och ungdomar när de utvecklar sina tjänster, anskaffar material och rekryterar yrkeskunnig personal. Kommunerna gör upp samarbetsplaner för småbarnsfostran, skolor och bibliotek för att främja multilitteraciteten och läsintrasset.

• Biblioteken förbättrar tjänsterna och tillgängligheten för barn och ungdomar genom att kartlägga behov, utvärdera sin egen verksamhet och ta användarna med i utvecklingen av tjänsterna. Undervisnings- och kulturministeriet låter göra en separat utredning om samarbetet mellan bibliotek, småbarnsfostran och skolor och främjar kartläggningen av konsekvenserna av barnbiblioteksverksamheten.

Var finns rapporterna?

Både den nationella och de regionala rapporterna publicerades för första gången enbart elektroniskt på portalen Patio: <https://www.patio.fi/web/pepa-2015-valtakunnallinen/kirjastopalvelut>

Rapporterna är på finska, men utvärderingsuppdrag, slutsatser och åtgärdsförslag för den nationella finns också på svenska.

Susanne Ahlroth
Överinspektör på regionförvaltningsverket

LEENA REHNSTRÖM**Ålder:** 65 år**Karriär:** Man, två vuxna söner och deras familjer**Familj:** i Nickby i Sibbo (född och uppvuxen i Borgå)**Bor:** Går i pension i september efter nästan 40 år i branschen (Åbo bibliotek under studietiden på 1970-talet, Karis 1980-87, Borgå 1987-2002, Tusby 2002-2012, Sibbo 2012-2016)**Hobbyer:** Läsning, musik, teater, handarbete, motion**Planer för pensionsdagarna:**

Studera någonting (antagligen språk), göra inhopp på biblioteket om jag behövs, vara med mitt 1-åriga barnbarn, resa.

Leena och Aino. Leena Rehnström har sysslat med dockteater nästan lika länge som hon har jobbat på bibliotek (nästan fyrtio år). Dockorna har också funnits med på hennes sagostunder. Den här dockan var senast Aino Sibelius under en sagovecka med Sibeliusstema på biblioteken i Sibbo i fjol. Bild: Malin Hollmén.

Det är helt ofattbart – Leena ska bli pensionär!

Så skrev en kollega i inbjudan till **Leena Rehnströms** pensionskaffe i juni. Dagen före intervjun har det officiella pensionsbeslutet kommit och Leena håller med om att det inte går att förstå att arbetet faktiskt tar slut.

Hon har fyllt 65 år och jobbat i biblioteksbranschen i nästan fyrtio år, men är ännu full av energi och ger på många sätt ett intryck av att vara mitt i karriären.

Så har hon heller inte hunnit tröttna på sista arbetsplats, Söderkulla bibliotek i Sibbo, där hon anställdes som ledande bibliotekarie för fyra år sedan. Då var hon redan över 60 år, men fortfarande på jakt efter nya utmaningar, efter tio år som chef för Riihakallio bibliotek i Tusby.

– Jag kände att jag inte längre kunde förnya mig själv där, så jobbet här i Sibbo dök upp som på beställning, säger Leena.

Före Tusby jobbade Leena Rehnström fjorton år i Borgå, största delen av tiden som chef för barnavdelningen. Barn är det som Leena har brunnit för under sin karriär. Under sina många år som förman har hon hela tiden också deltagit i barnverksamheten. Bokprat och sagostunder har gett energi som hon har tagit med sig i det övriga arbetet.

Intresset för barnverksamheten föddes redan i Karis, där Leena jobbade på 1980-talet. Karis bibliotek hade en egen dockteater och man satte upp flera pjäser i året.

Dockorna lärde henne uppträda

När Leena sedan flyttade tillbaka till sin hemstad Borgå i början av nittiotalet gick hon med i dockteatergruppen ”Det var en gång”. Teatern lades ned år 2013, men Leena hann medverka i ett fyrtiotal pjäser och flera hundra föreställningar på daghem, skolor, bibliotek och barnfestivaler, såväl i hemlandet som i Sverige och Estland.

Varför fastnade du för dockteatern?

– Jag hade helt tydligt anlag för det. Jag är egentligen en introvert person och dålig på att improvisera, men att få spela en roll och vara någon annan passade mig och med ett bra manus blev det bra. Dockteatern lärde mig mycket, jag är till exempel inte rädd för att uppträda.

Temat för det här numret av Bibban är yrkesrollen. Hur tycker du att yrkesrollen har förändrats under din tid?

– De har blivit mer expertinriktad; man specialiserar sig tidigt. Jag hör till den generationen som har fått göra allting. Så är det inte längre och det är en utveckling på gott och ont. På mindre bibliotek kan det vara svårt att få ihop det om man har en alltför

strikt uppgiftsfördelning, men å andra sidan är det förstås bra att var och en får utnyttja sin talang och sin utbildning.

Nämn någon milstolpe i din karriär.

– En var när jag blev kompetent bibliotekarie på 1980-talet. Jag hade tidigare blivit biblioteksfunktionär per brevkurs, men nu studerade jag vidare på Åbo Akademi samtidigt som jag jobbade på biblioteket i Karis och gick igenom en skilsmässa, så jag är mycket stolt att jag klarade studierna.

Leena låter som en finlandssvensk, men började i själva verket tala svenska först i 20-årsåldern, efter att ha förälskat sig i en finlandssvensk man. Också hennes nuvarande man – en pensionerad bokbusschaufför – är svenskspråkig och hennes två söner har gått i svensk skola. Leena känner sig ändå inte finlandssvensk, däremot som en del av det svenska i Finland.

– Jag lever i dag lika mycket på svenska som på finska och är glad över att få ta del av den finlandssvenska kulturen.

Malin Hollmén

rörelse@jobbet

För mig är rörelse avgörande för att jag ska må bra. Både på jobbet och i resten av livet. Jag behöver och vill hålla igång kroppen och se till att allt cirkulerar och fungerar som det ska. Vi lär ju sitta ihjäl oss, säger forskningen idag, och det räcker inte med att vi kompenserar åtta timmars stillasittande arbete med

två timmars träning. Det är i det lilla, dagligen återkommande, som kroppen mår bäst.

Jag vill med några få exempel på övningar visa på att det inte behöver vara varken krångligt eller märkvärdigt att hålla kroppen glad, stärkt och rörlig. För det är ju oftast så att vi tror att vi måste investera så otroliga mängder motion och träning, för

att det ska ge resultat, men när det kommer till friskvård på arbetsplatsen så ser det lite annorlunda ut. Mikropauserna är guld värda och är man lite fiffig, så kan faktiskt även de mest monotona arbetsmomenten förvandlas till rörelseglädje. Det enkla är ofta det mest effektiva.

Nina Åbrandt

Övningar

▲ När tröttheten och stelheten pockar på och det känns som att huvudet sitter i ett skruvstäd, då är nackrullningar och axellyft säkra kort. Börja med hakan ner mot bröstet och rulla varsamt runt hela vägen, några gånger åt varje håll. Axellyft är som det låter - andas in, lyft axlarna så högt du kan mot öronen och spänn kroppen en aning, andas ut och sänk ner. Upprepa 1-2 minuter, ju längre tid du ger det, desto bättre får du igång cirkulationen i nacken och övre ryggen.

▲ Ett bra sätt att mjuka upp ryggen är ryggflex. Placera händerna på låren. Andas in, lyft bröstkorgen och blicken mot taket, andas ut och krumma ihop dig med hakan mot bröstet. 1-2 minuter.

▲ En rörelse som är mumma för stela skulderblad är att fläta armarna framför dig, håll en stund med höger arm överst och en stund med vänster arm överst. Se till att axlarna inte åker upp till öronen. Dra försiktigt armbågarna bort från kroppen, så du kommer åt området mellan skulderbladen.

▲ Skön massage för hela överkroppen får du genom att placera händerna på axlarna, tummarna mot ryggens sida. Andas in mot ena hållet, andas ut mot andra. Håll hela tiden ryggen sträckt, bröstkorgen lyft och sträva efter att rörelsen sker från naveln och uppåt. 1-2 minuter.

▲ För att ytterligare komma åt ihopkrupen bröstkorg och trött bröstrygg (veldig vanligt när vi är fastklitrade vid datorn), så tar du hjälp av en stol och lyfter bröstkorgen så högt du kan eller knäpper händerna bakom ryggen och lyfter armarna så högt som det är möjligt för just dig. I början kan det hända att händerna knappt vill lämna ryggslutet, men med tid och tålamod blir du rörligare. Du kan också bara greppa tag om underarmarna/armbågarna bakom ryggen, det har i princip samma effekt.

▲ En sittande vridning sträcker ut hela kroppen. Ta hjälp av stolen igen, korsna benen som jag gör på bilden och vrid dig mot ryggstödet. Stanna en stund och byt sedan sida. Vill du fördjupa rörelsen greppa du foten, eller vristen/vaden, och sträcker ut benet så gott det går samtidigt som du vrider dig mot ryggstödet. Tänk att rörelsen sker från naveln och uppåt, så håll ryggen så rak du kan och bröstkorgen så lyft du kan.

▲ En allroundövning, som funkar både när huvudvärken gör sig påmind, energin är slut eller ryggen väldigt trött. Bara fäll dig framåt över raka ben (undvik att låsa knäna, hellre böj lite lätt) och håll om dina armbågar. Slappna fullständigt av i nacken och bara häng en stund. När du är redo rullar du försiktigt upp koda för koda. Less is more gäller verkligen för denna övning.

▲ När du hyllar böcker har du alla möjligheter att involvera hela kroppen. Ta det som en utmaning att böja/krumma ryggen så lite du bara kan, använd istället benen för att avlasta ryggen. Gå ner på huk när du hyllar långt nere i hyllan, gör inget fast härlarna lyfts från golvet - är du ihärdig i ditt huksittande, som i sig är en suverän övning för hela ryggen, höften, benen och knäna, så kommer dina hälar småningom att komma ner i golvet. När du hyllar högst upp sträcker du på dej extra mycket och går upp på tå, passa på att gör några tåhävningar medan du ändå är där. Jobba alltså så lågt ner du kan och så högt upp du kan, håll ryggen rak hela tiden och låt dina starka ben jobba!

Strengbergbacken. Illustration: Terese Bast

Bli guidad i litteraturens Jakobstad

■”Och ni sku veta hur norrhimlen i Jeppis ser ut på nätterna i maj när den är vit över kyrkan och Brandkårshuset och Strengbergs skorsten, där det brinner röda lampor runt toppen, och söderut så blir den bara blåare och blåare, tills den blir sådär mörkblå, som vattenfärgerna man kör med i skolan, och alla husen är mörka skuggor, och träna bara hänger i luften och alla människor blir lyckliga, liksom, för såna är de i Jeppis, de kvicknar till när det börjar dra ihop sig till sommar.”

I **Lars Sunds** roman *Natten är ännu ung* gör Eki Bergman en försonande betraktelse av romanens Jakobstad, eller Jeppis. Textavsnittet ingår i stadsbibliotekets nya broschyr ”Det litterära Jakobstad – en guidetur”. Broschyren presenterar tolv punkter i staden, illustrerade med texter av, förutom Lars Sund, även Jakobstadsförfattarna **Anna Bondestam**, **Solveig Emtö**, **Wava Stürmer** och **Viktor Sund**. Den som på ort och ställe har tagit sig till punkt fem på kartan ser samma vy som Sund beskriver: kyrkan, brand-

kårshuset och f.d. Strengbergs. De utvalda textavsnitten ger en bild av staden genom tiderna och den som besöker de nummerade platserna blir förflyttad till den tid respektive författare beskriver.

Med broschyren i hand kan man läsa eller lyssna på de inlästa texterna via QR-kod.

Innehållet finns också tillgängligt på nätet:

<https://litterarajakobstad.wordpress.com>

En finsk motsvarighet finns också, med översatta texter kompletterade med verk av **Kaarlo Haapanen** och **Tommi Liimatta**: <https://pietarsaarikirjallisuudessa.wordpress.com>

Broschyren kom till efter att Jakobstadsnejdens guider bad biblioteket om en presentation av lokala författare. Arbetsgruppen vid Stadsbiblioteket i Jakobstad, **Monica Borg-Sunabacka** och **Annika Högväg**, började snegla på litterära guideturer runtom i världen och idén att göra något liknande vann genast gehör bland guiderna. Tack vare understöd från Svenska kulturfonden kunde professionell hjälp anlitas för format och layout. Arbetsgruppen har valt textavsnitten och skrivit presentationerna.

Den litterära guiden finns att få på biblioteket.

Monica Borg-Sunabacka

Litterär guide. Med hjälp av den kan man gå i författarnas fotspår i Jakobstad. Foto: Lina Granqvist-Björkskog

Få nya idéer för bokcirklar

Nina Frid: Slutet på boken är bara början – om läsarsamtal, bokcirklar och bibliotek (BTJ Förlag 2012)

Funderar du på att dra igång en bokcirkel? Eller har bokcirkelverksamheten på ditt bibliotek stelnat i gamla former och börjar vara i behov av nya idéer? Då är det här boken för dig. Nina Frid, bibliotekarie och initiativtagare till bokcirklar.se, har skrivit en handbok om bokcirklar som läsfrämjande metod. Enligt Frid är bokcirklar en folkrörelse som är större än vad man kunde tro, eftersom de flesta boksamtal förs privat och inte så synligt. För biblioteken kan bokcirklar vara ett sätt att synliggöra kärnan i den egna verksamheten och sätta läsaren i fokus, samtidigt som sådana cirklar är mer inkluderande än privata boksamtal i kompisgänget. Frids viktigaste budskap är att läsoplevelsen och läsaridentiteten ska vara i fokus, inte litterär kvalitet enligt något slags objektiv standard. Boken tar också upp läsarsamtal på nätet och bokcirklar för särskilda målgrupper.

Lisa Strömsholm

Möteskallelse

Finlands svenska biblioteksörening r.f. kallar alla medlemmar till **höstmöte fredag 23.9.2016 kl. 10.30** i f.d. sjukvårdsskolan i Ekenäs, Raseborgsvägen 5. På mötet behandlas stadgeenliga ärenden. Föredragningslista och möteshandlingar publiceras på föreningens webbplats www.fsbfi.fi två veckor före mötet.

Styrelsen

Värva en kollega

■ Har du en kollega eller bekant som du tror att är intresserad av vår förening? Meddela hans eller hennes adress till vår e-post medlem@fsbf.fi så skickar vi ett exemplar av Bibban och mer information om vår verksamhet.

Nytt medlemsregister

■ Föreningen har köpt in ett nytt medlemsregister och alla uppgifter är nu införda. Vi vill gärna kunna hålla kontakten med er medlemmar per e-post eftersom postningsavgifterna är onödigt dyra. Vi har också planer på att regelbundet skicka ut ett elektroniskt medlemsbrev. Därför behöver vi din e-post! Skicka den till adressen medlem@fsbf.fi så för vi in den i det nya registret.

Ny representant i Biblioteken.fi

■ Föreningens nya representant i styrgruppen för biblioteken.fi är **Malin Hollmén**, som är servicechef för Sibbo bibliotek och chefredaktör för Bibban. Vi tackar vår tidigare representant **Eija Sjöblom**.

Bibban gick åt i Västerås

■ Föreningens ordförande Karolina Zilliacus deltog i **Biblioteksdagarna i Västerås** den 11-12 maj. Med på dagarna var också en bunt av Bibban som hade en rykande åtgång.

Hört på Biblioteksdagarna i Västerås

"Googla inte – Bibbla"

Erik Fichtelius tycker att biblioteksväsendet står i hög grad rustat för att hjälpa medborgarna att orientera sig i kunskapssökande och informationsinhämtning som går långt utöver vad google erbjuder.

"Fanskapet måste ju bevakas"

Svensk biblioteksörening har låtit göra en medlemsundersökning och det här var ett av svaren på frågan varför man engagerar sig i biblioteksöreningen.

Hur ska vi må bra på jobbet?

■ FSBF:s vårseminarium i Tammerfors i maj trivas@jobbet.nu handlade om välmående på arbetsplatsen.

Leif Westerlund, präst och psykoterapeut, talade bland annat om det viktiga medarbetarskapet, som man under de senaste åren allt mer fokuserat på.

– Man har tidigare koncentrerat sig på ledarskapet på arbetsplatser, men det handlar trots allt om ett samspel som ska fungera för att vi ska må bra.

Han talade också om att livet behöver ha marginaler - om det finns fullskrivna sidor från kant till kant, fullt av måsten, då orkar vi inte. När någon är arbetsutmattad granskar man därför idag också hur privatlivet och fritiden ser ut.

Vårseminariet gästades också av författaren **Sara Jungersten**, som intervjuas på s. 22-23.

Malin Hollmén

#fsbf

Vår förening finns nu också på Instagram och Twitter. Följ oss gärna! På Instagram hittar du oss under fsbf.fi, på Twitter går vi under namnet FSBF_FI och glöm inte bort vår Facebooksida där du hittar oss under Finlands svenska biblioteksforening. Vi hoppas också ni vill använda vår hashtag #fsbf när ni deltar i våra evenemang eller postar om något som är intressant för oss!

Maria Kronqvist-Berg

FSBF 2016

Styrelsen

Karolina Zilliacus, ordförande
bibliotekschef, Pargas stadsbibliotek
ordforande@fsbf.fi
Tel. 044 761 2674

Lisbet Muurinen, vice ordförande (SFS)
informatiker, Vanda stadsbibliotek
lisbet.muurinen@vantaa.fi

Mikaela Byskata-Ahlskog, sekreterare (ÖS)
biblioteksfunktionär, Kronoby kommun-
bibliotek
mbyskata@gmail.com

Maria Kronqvist-Berg, kassör (ÖS)
bibliotekschef, Malax kommunbibliotek
maria.kronqvistberg@malax.fi

Helena Andersson, medlemsansvarig (SFS)
servicechef, Esbo stadsbibliotek
helena.andersson@espoo.fi

Helena Österblad, ordinarie (ÖS)
biblioteksfunktionär, Malax kommun-
bibliotek
helena.osterblad@malax.fi

Lisa Strömsholm, ordinarie (SFS)
barnbibliotekarie, Raseborgs stadsbibliotek
lisa.stromsholm@raseborg.fi

Malin Hollmén, suppleant (SFS),
chefredaktör för Bibban
Servicechef för bibliotekstjänster, Sibbo
bibliotek
malin.hollmen@sibbo.fi

Eva Höglund, suppleant (SFS)
bibliotekarie, Åbo Akademis bibliotek
eva.hoglund@abo.fi

Martin Ginström, suppleant (SFS)
bibliotekarie, Svenska litteratursällskapets
bibliotek
martin.ginstrom@sls.fi

Lena Sägfors, suppleant (ÖS)
pedagogisk informatiker, Vasa stads-
bibliotek
lena.sagfors@vaasa.fi

Kristine Bårdén, suppleant (ÖS)
biblioteksfunktionär, Närpes stadsbibliotek
kristine.barden@narpes.fi

Nina Åbrandt, suppleant (ÖS)
biblioteksfunktionär, Kronoby kommun-
bibliotek
nina.abrandt@kronoby.fi

Södra Finlands sektion (SFS)

Ordförande: Lisbet Muurinen
Sekreterare: Martin Ginström

Österbottenska sektionen (ÖS)

Ordförande: Mikaela Byskata-Ahlskog
Sekreterare: Maria Kronqvist-Berg

Medlemsavgift

Ordinarie medlem 25 €
Studerande, arbetslösa, pensionärer, moder-
skaps- och vårdlediga 10 €
IBAN: FI1280001270200513
BIC: DABAFIHH
Referensnummer: 30 050 15
Betalarens namn bör vara samma som med-
lemmens.

Adressändringar

Meddelas per epost till medlem@fsbf.fi
Webbplats: www.fsbf.fi

#bookfacefriday

#bookfacefriday är ett fenomen som allt fler bibliotek hakar på för att lyfta fram sina visuella och kreativa idéer på sociala medier. Som bibliotek är vi i dag så mycket mer än det skrivna ordet, samtidigt som vi vill förstärka imagen på det medium vi ändå har mest av i våra hyllor.

Att det är just på fredagar som de flesta #bookface-bilder publiceras är kanske främst för att man vill lyfta fram den lustfyllda känsla, som fredagen oftast för med sig. Sen kan man såklart välja vilken dag det passar bäst att det egna biblioteket #bookface:ar.

Vi började med #bookfacefriday i Kro-noby i början på året och förutom det roliga (och ibland omständliga) i att hitta omslag, personal och rätt rekvisita, så kan processen helt klart klassas som teambildande och humörhöjande. Bilden av biblioteket får sig också förhoppningsvis en skjuts framåt och i förlängningen hoppas vi att detta leder till andra projekt där bibliotekets samlingar får nytt liv.

Förutom att dela bilden på nätet printar vi också ofta ut affischer med veckans bild, som vi tapetserar valda delar av biblioteket med. På så sätt når bilden också ut till dem

som inte finns på de sociala medierna.

Tanken är att #bookface för vår del ska vara ett levande projekt och vi ser framemot att fortsätta laborera med både boken, rekvisitan och bildlayouten. Allt för konsten heter det visst.

Nina Åbrandt

BTJ:s nya tjänster

BTJ är bibliotekens partner, som erbjuder intelligenta informationslösningar och olika tjänster, genom vilka vi tillsammans bygger attraktivare bibliotek

Materialtjänst

Underhåll av samlingarna: plastning, inbindning, inhäftning

BTJ Pro

Brett sortiment av inredning samt planeringstjänst

Avain

Litteratur om bibliotekskunnande

Urvalstjänst

Skräddarsydd profiltjänst som stöd för bibliotekets anskaffningar

Katalogisering

Bibliografiska dataposter klara för bibliotekssystemet

Bildbank

Kvalitativa produktbilder automatiskt till bibliotekets portal

Aleksi

Referensdatabas för enkel informationssökning

Mediabank

Berika din tjänst

Aktiverande val

Kunden med i urvalsprocessen, allt mer lockande bibliotek

Arvo® 2.0

Avancerat materialansaffningsverktyg underlättar och effektiviserar bibliotekets inköp

**Vi berikar media,
vi berikar livet**

Itälähdenskatu 22 A | 00210 Helsinki | www.btj.fi
tel. (09) 584 0440 | btj@btj.fi

